

Distinctio.

Ad soliditatem intelligentie rñdes rō. et cum non possit reddi rō uel causa ex pte dei. red datur ex pte creature. et hec est manifestatio diuine bonitatis in suo ope in quo debet se manifestare. nō solum ppter nostrā indigentiam uerū etiam ad suā gloriā. et sic patet obiecta. respōdet et hec causa efficiens et finalis. et sic sufficienter et plene.

Distinctio scōa.

De angelica quoq; natura. ¶ Supra egit Magister de rerū pductione in generali. In hac pte agit de pductione rerum in speciali. Et quoniam triplex est differentia creature. scilicet spūalis et corporalis et cōposita ex utraque. ideo hec pars habet tres. ¶ In prima agit de condictione spūalis creature. ¶ In scōa de condictione corporalis creature. infra distinctione xij. ¶ De angelice nature. ¶ In tertia de conditione nature ex utrisque composite. scilicet humane. infra distinctione xvi. De his excursis q; supra o homie. ¶ Prima pars habet duas. ¶ In prima dēminat quales angeli facti sunt ex pria cōdictione. ¶ In scōa dēminat quales facti sunt ex auersione et cōuersione. infra distinctione quita. Post hoc cōsiderationē adducit. ¶ Prima pars habet duas. ¶ In prima dēminat quādo et ubi creati sunt angeli. ¶ In scōa uero quales creati sunt. infra distinctione tertia. Ecce ostēsum ē ubi angeli. ¶ Prima pars habet duas. ¶ Primo enim dēminat quādo angeli creati sunt. ¶ In scōa ubi. infra distinctione eadē. Jam ostēsum ē. ¶ Prima pars habet quattuor. ¶ In prima pmit tit phemū in quo apit suam intētionem. ¶ In scōa uero mouet dubitationē contra durationē sue intū et mēsuram angelice condictionis. ibi Quedam auctoritates uidentur. ¶ In tertia determinat ueritatem et confirmat. ibi uidetur rectum esse hoc tenendum. ¶ Quarto uero et ultimo ueritatē p̄determinatā et appbatā cludit. et auctoritatem in oppositū dēminat. ibi Simul ergo cum tempore.

In intelligentiaz huius partis in qua qritur de mēsurā dictionis angelice nature duo p̄cipaliter querūtur. ¶ Primo queritur de mēsurā ei in se. ¶ Scōdo p̄ compationē ad mēsurā eē corporalis nature. ¶ Circa primū tria querūtur. ¶ Prius utrū spūalia habeant mēsurā p̄p̄riā. ¶ Scōdo utrū habeant mēsurā antēcā. ¶ Tertio utrū habeant mēsuras simplice aut cōpositā. siue statē uel successiuā.

Quia primū sic q; habeat p̄p̄riā mēsurā prius uidetur p̄ philo. in libro de causis i penultima p̄positione. Inter rē et substantia et opatio ē i eternitate. et rē et substantia et opatio est i tēpore. ē res media cuius substantia ē in eternitate et actio i tēpore. sed hoc nō potest intelligi de eternitate icreatā. ergo de creatā et hāc distiguit a tēpore et ponit eē mēsuras substantiarū spūaliū et icorporaliū. ergo uidet. ¶ Itē Eccl. prius Dis sapia a dño deo est usq; ibi ante eū. ergo si ante eū dicit quid icreatū. eū dicit quid creatū. nō substantiarū. ergo mēsurā. nō reū materialū. sed spūaliū. et hec differt a tēpore. ¶ Unde Boetius de cōsolatione. q; tēpus ab euo ire iubet. ergo. ¶ Omne eiz qd exit ab alio differt ab eo. ¶ Itē Diony. de di. no. in caplo de euo. proprietas cui ē antiquū ineteratū fm totū eē mēsuras. tēporis uero in alternatiōe et aliter et aliter se habēs. ergo si idē nūc se habz sic et aliter. simul et semel non ē eadē mēsurā tēpus et eū. sed eū est mēsurā durantiū p̄p̄ tuo. et talis est natura āgelica. ergo. ¶ Itē sicut se habet unitas ad distinctionē ita nunc ad duratiōem. sed in spūalibus non solū est respire distinctionē fm substantiam uex etiaz fm mēsurā. ergo pari rōne et esse āgeli mēsuram durationis habet. sed non tempus cū non uarietur nec mutetur. ergo aliā mēsuram p̄p̄riam. ¶ Item omne quod habet eē limitatū actu. habet mēsuras p̄ quam potest cognosci eius limitatio. sed tale est eē omnis creati. ergo. ¶ arguatur ut prius. ¶ Item mēsurā duratiōis respicit modū duradi sue duratiōis differentē a corporalibus. maxie a mutabilib; cū durēt p̄p̄etualiter et inmutabilr.

ergo p illam mensurā habet mēsurari. **¶** **Aug. ad Drosiū.** Deus mouz spūales naturā p tēpora. corporāle uero p loca. tēpora. ergo spūalis nature mēsurā ē tēpus. **¶** **Item Beda.** quattuor fuerūt prio creatā. angelica natura. materia pria. celū ēpyreum tēpus. si ergo tēpus stat p mensurā. ergo aut spūalia in principio non habuerunt mensurā. aut nō habuerūt aliā a corporalibus. aut fuit insufficiens in illa enumeratione. **¶** **Item rōne uidetur.** Unus est locus qui est cōtinētia uisibilū t uisibilū ut ēpyrei. ergo si mēsurā que ē tēpus est minoris āpliatio nis qz locus. ergo uidetur qz unū sit tēpus in quo sint spūalia t corporalia. nō ergo habent mēsurā ppriā. **¶** **Itē** sicut idē est numerus quo mēsurātur decē canes t decem homines. sic idem est numerus quo numerātur decē āgeli t decē homines. si ergo spūritualia nō habent aliā mēsurā discretiōis qz corporalia. ergo nec aliā mēsurā durationis. **¶** **Itē** homo beatus t āgelus mēsurātur eadem mēsurā quia omnes beati. sed hō beatus habz idē esse cum se non beato. ergo t eandem habet mēsurā. ergo eadē mensura mensuratur homo uiator qua angelus. ergo et q libz natura corporalis. nō ergo habet mensurā ppriā. **¶** **Itē** p impossibile. Si habet mēsurā. aut ē substantia. aut accidēs. nō substantia. ergo accidēs. Si accidēs. in quo genere. non nisi in genere quātitatatis. nō discrete. ergo continue. sed non ē linea. neqz supficies. neqz corpus. neqz locus. ergo uel ē tēpus uel nihil. aut ergo angelica natura nullā habz mēsurā. aut si habz non habz ppriā. **¶** **Rñsio** dicendum qz cum qritur **Utrū** angelica natura habeat mēsurā ppriā diuersā a tēpore. **¶** **Distinguedum ē.** quia aut loquitur d mēsurā spūaliū fm eē qd nō mutatur. aut fm affectiōes. Si ergo d mēsurā loquitur que rēspicit eē t que dicitur p eū. hoc modo cōsueuit ab antiquis doctoribz rēspōderi. **¶** Aut loqueris de diuersitate i genere mēsure. aut in genere ētis. Si i genere mēsure. sic oportz ponere dīam sicut ostendunt auctoritates t rōnes ad primā ptē inducte. **¶** Si uero loqris de diuersitate in genere ētis. sic triplex fuit opinio. **¶** Nā quidāz dixerūt qz sicut locus t supficies idē sunt t p

essentiā differētia fm cōpationē. sic idem est nūc eui t tēporis sola cōpationē differēs. nūc eim rēspicit substantiā rei. substantia aut primi mobilis qdum ad esse oīno est immobilis. cōpata autē ad sitū est mobilis. t prio modo mēsuratur nūc eui. scōo mō nūc tēporis. ita qz idē est nūc diuersimode cōpatū. sicut idēz ultimū cōpatum ad corpus ābiens ē supficies. compatūz ad corpus ambitum est locus. **¶** Sed illud non pōt stare. quia circa ultimum corporis ille due cōpationē non sunt icompossibiles. sed nūc tēporis t eui habet pprietates incōpossibiles circa idē. **¶** Nā sicut dicit **Aug. lx. xlii. q.** hoc scilz nūc eui ē stabile. illud. s. nūc tēporis ē fluxibile. sed ipossibile ē qz unū t idē t fm idē sit moueāt t stet. idō ē scōa positio qz ipm nūc sequit eēntiā materie prime. sicut ergo materia in omniū est eadē p eēntiā t differēs p eē. sic nūc tēporis t eui idē est p essentiā. nō sic indiuiduū. sed ad modū materie p eēntiā. differēs autēz solū qdum ad eē. **¶** Et hi posuerūt qz omnia rei qd ditas mēsurā eadē p essentiā mēsurat. **¶** Sed nec illud multū est itelligibile. cū eiz eū ē stabile t quietū rēspiciat. qd quidē habet materia a forma pfecta. et hec mēsurā nō rēspiciat nisi eē actuale t modū eēndi cōpletū. uidetur qz eū non possit sic accipi ex parte materie quicquid sit de tēpore. **¶** Cum ergo modus durādī essentialiter t formaliter differat. hūc idē patet etiā qz mensura ppriā. **¶** Et ideo ē tertia positio qz spūalia habet mēsurā diuersāz a tēpore. nō solū in genere mēsure. neqz etiā in genere ētis. t hoc nō solum cōpationē. sed etiā fm substantiā t formā. quicquid aut sit de diuersitate in genere ētis. diuersitatē fm modū mēsurādī nemo est qui negare possit. **¶** hoc sufficit quēstioi p̄senti qua queritur **Utrū** spūalia habeāt mensurā diuersāz a corporalibus. **¶** Dicendū ē qz sic qd si qras que sit illa. **¶** Rñdendū qz fm sanctos t philo. qz dicitur eternitas creatā aut eū. sed quoniā eternitas pprie accipit p icreato. t eū frequēter accipitur p tēpore ideo pprio noie pōt eūternitas appellari. **¶** Sic rñdendū est si qrat de mēsurā q rēspicit ipm eē spūalis creature. esse inqz imutabile t ppetuū. **¶** Si autēz qrat de mensura angelicāz affectiōnū **Utrū** illa sit a tēpore.

diuersa: hoc habebit questionē infra. Nūc
aut planū est q̄ illa mēsurā que dicitur eui-
ternitas uariationem affectionū nō mēsurat
ut dicit Aug. ad Orosiū. Eui eiz solius eē
incomutabilis ē mēsurā. Cōcedendū ergo
sicut ostendunt rōnes q̄ aliquo mō spūalia
habēt mēsurā ppriā respectu tēporis et tem-
poraliū. **Q**uod obicitur ergo q̄ spūalia na-
tura mouetur p tēpora. iā patz rōsio. hoc. n.
dicit q̄stū ad affectiōes. nō q̄stū ad eē. **Q**uod
obicitur de quattuor p̄rio creatis. Dicendū
q̄ nomē tēporis extēditur ibi ad oīs duratio-
nis mēsurā cui ē ponere p̄cipiū. vnde ual-
de largē accipitur et p̄hendit eui ut melius
infra patebit. **Q**uod obicit de loco nō ualeat.
quia loc⁹ corporalis nō ē mēsurā spūalium
q̄uis cōtineat. eui aut mēsurat et r̄format.
iō nō ualeat. est un⁹ loc⁹ nō mēsurans. ergo
unū tēpus mēsurans. Si q̄ras a me vnde
hoc. Dicendū q̄ agel⁹ uere habz duratio-
nez. sed nō hz extēsiōē. et iō hz mēsuram
duratiōis. nō extēsiōis. **Q**uod obicit de nu-
mero. Dicendū q̄ nō ē sūte. q̄a idē ē mod⁹
distictiōis i spūalib⁹ et corporalib⁹. sed nō est
idē mod⁹ duratiōis. iō eadē ē fm spēs men-
sura distictiōis. n̄ sic eadē ē mēsurā duratiōis.
Quod obicit d̄ hoīe beato et agelo. Dicendū
q̄ mēsurā r̄simili mēsuratur. s. eui. quia r̄si-
milē habēt modū durādī. sed hō uiator nō
mēsuratur r̄simili mēsurā. q̄a q̄uis habeat
idē eē. hz tñ modū eēndi et durādī aliū. et men-
sura nō tñ eē. s. etia modū durādī respicit.
Quod q̄ritur. in quo genere sit mēsurā āge-
lice duratiōis. Aliqui dicūt q̄ nō ē q̄stitas
nisi q̄stitas v̄tutis. et ideo nō est in genere
q̄stitatis pprie. sed si uere mēsurā est. quō
nō ē q̄stitas uera. Ideo dicūt aliqui q̄ ē in
genere q̄stitatis sicut p̄cipiū. **S**i tamen
queratur cuius sit p̄cipiū cum dicat mēsu-
ram diuersaz a tēpore ut ostēsus est. diffici-
le erit assignare. Et ideo sanius pōt dici q̄
sicut tēpus ponitur in substantiis spūalib⁹
q̄stā ad affectiōes fm Aug. hz consideratio
philo. ad illō nō r̄scēderit. sic et mēsurā pōt
differēs spē ab aliis q̄stitatib⁹. hz d̄ illa n̄ loq̄-
pbi. q̄a mēsuras rex iferioz d̄terminare itēde-
bat. nec pōt ex hoc i ipō i sufficientia. et si
etiā poneret. n̄ eēt p̄p̄ hoc a v̄tutis tramite
aliquatenus discedendum.

Secundo queritur Utrū spūalia
habeāt mēsurā unā p̄ eēntiam.
et hoc est querere Utrū sit unū
eui omniū euiternorū. **E**t q̄
nō. Diony. de di. no. Ipse est eui euoruz.
ergo plura sunt eua. nō p̄ interruptiōez ita
ut unū post aliud. ergo p̄ diuersitatē siml ex-
istentiū. **I**tem unitas accidentis uenit ab
unitate subiecti. sed nō est ponere subiectū
omniū euiternorū cū quedam spūalia nō ha-
bent aliquod cōe ad cuius aspectū mēsurē-
tur. ergo nō est ponere eui esse unū. q̄ au-
tem nulluz habeat tale subiectū quod sit cō-
tentiū spūalium hoc apparet. quia illud ha-
beret excellētiā et influētiā et cōtinentiā
respectu euiternorū sicut primuz mobile re-
spectu tēporalium. sed tale respectu substan-
tiarū spūalium inueniri nō pōt. ut patz dis-
correnti p̄ singula. ergo r̄. **I**tem omnib⁹
aliis corruptis possibile est unū angelū re-
manere cum nō dependeat ab aliis. et si r̄ma-
neret in esse completo habet mēsurā con-
sequētē illud esse. et hoc est eui. ergo rema-
net eui quolibz angelo remanente. et totū
remanet et p̄fectum. ergo quot sunt ageli tot
sunt eua. **I**tem eui est mēsurā rei per-
fecte et multuz habentis de spē siue de for-
ma. si eim cuius maxime consequitur esse
completū cum illud nō sit unuz numero. s. z
tantū spē uidetur q̄ eui sit unum tantū fm
spēm. **C**ōtra hoc arguitur a simili. Sic
se habet tēpus ad temporalia ita eui ad eui-
terna. sed tēpus est unuz quod mēsurat oīa
temporalia sicut Ansel. dicit et philo. ergo si
militer unum eui quod mēsurat oīa eui-
terna. **I**tem hoc uidetur a minori. ad a-
ior est uarietas et diffinitas in rebus muta-
bilibus q̄ in rebus imutabilibus. si ergo mu-
tabilia omnia possunt unica mēsurā p̄ essen-
tiam mēsurari. ergo multo fortius euitern-
na. **I**te hoc uidetur a causa. Positio. n.
multorū est quare tēpus unum pōt esse. q̄a
q̄uis sit accidēs. tamē est mēsurā extra sic
locus. et quia nō est accidēs situale. s. hoc
totum iuenit in eui. ergo r̄. **I**tem si plu-
ra sunt eua. aut ergo simul. aut cōsequēter.
nō cōsequēter cū quodlibz sit in infinitum a
pte post. nō simul. quia que sunt simul
sunt in eodē instāti. ergo euiterna sūt simul

in eodē nunc eui. ergo si oīus euiternorum
est unū nunc. ergo unus eui p essentiam
Responſio. Ad huius quēſtiōis intelligen-
tiam pnotandū est qualiter intelligitur uni-
tas in tempore. ¶ Sciendū autē q. triplici-
tentauerunt aliqui unitatem tēporis accipe s
q. accidēs habet tripliciter compari ad sub-
iectum. Habet eim ibi causam. existētiā
et apparētiā. Dixerunt ergo aliqui q. tē-
pus est unum rōne subiecti in quo primo ē
p se quo remoto remouetur et temp⁹. vnde
dixerūt q. temp⁹ est unū. quia est in primo
mobili cuius motu cessante cessat et temp⁹.
Sed illud non sufficit dicere. quia sicut dicit
Aug. Si cessaret mot⁹ primi mobilis adhuc
posset moueri rota figuli. et constat q. mē-
suraretur ille motus. ergo nō tantum est ibi
imo et in aliis rebus mobilibus. ¶ Itēz tē-
pus ē in affectiōib⁹ et cogitatiōibus li. ar. qd
non subest motui celesti sicut uult **Aug.** Et
ideo dixerūt alii q. tempus est unū rōe sub-
iecti in quo p̄rio apparet. Cū enī temp⁹ sit
numer⁹ siue mēſura motuū. et numerus iste
fm essentiā et habitū sit in re mobili. uel mo-
ta in qua ē pri⁹ et posterius. fm actualē uero
nūerationē sit a pte anime. sicut uult philo.
et **Aug.** cum anima omnes motus et nūerati-
ones numeret aspiciendo ad mēsuram motus
primi mobilis. s. p diem annū et horam.
¶ Uoluerūt dicere q. unum ē tempus rōe sub-
iecti in quo primo apparet. quia et si omnia
habeant p̄prios p̄odos. tamē omnia nume-
rantur et mēsurantur p mēsuram motus re-
gularis et recti et nobis notissimi. s. mot⁹ mo-
bilis primi. Sed illud non sufficit. quia dī-
cit philo. de celo et mundo. q. si eēnt duo mo-
bilis prima adhuc unum esset tempus. tunc
non posset dici unum ratione subiecti in quo
primo esset et in quo primo apparet. cū utrū
q. esset eque primum et euidens. nec ratiōe
anime. quia tempus non est numerus nume-
rans sed numeratus ut philo. uult. et temp⁹
est dispositio rei extra. non fixio anime.
¶ Et ideo dixerunt tertii profundius q. uni-
tas temporis sumitur ab unitate subiecti a
quo causatur. Subiectum autem a quo cau-
satur est materia ut mutabilis. et ita ut ens
in potentia. Nam materia ut est in acquisi-
tione forme mutatur. et sic est ēs in potentia.
et ideo tempus maxime inter omnia accidē

tia se tenet plus cū materia. Si ergo ma-
teria una est per essentiam differens per eē
una non unitate uniuersalis nec singularis.
s. medio mō. sic et tempus in omnibus tē-
poralibus est unum per essentiam differens
per esse. ¶ Et si queras vnde est hoc q. tē-
pus est unum cum tamen motus sint uarij.
Dicendum q. motus diffinitur per id ad qd
est. vnde motus respicit motorem et mobi-
le et terminus. tempus autem respicit ipsaz
durationem uariam et successiuam que uenit
ex potentia rei mobilis. et quia motus na-
ture durantis consimul est. et natura illa su-
pra quam fundatur est una numero. et ideo
tempus non tantum est unum specie in om-
nibus temporalibus. imo etiam quantus ad
essentiam unum numero differens per esse.
sicut posuerunt omnes sapientes qui circa
hanc materiam locuti sunt. ¶ Si iam queras
quare non sic est in alijs quantitatibus cum
omnes respiciant materiam. Dicendum
q. omnes alie et si esse incompletum habe-
ant in materia. nam sunt in materia dimen-
siones infinite. tamen esse completum ipaz
est a materia existente sub forma. tempus
autem habet esse ex hoc q. materia tendit
ad formas. propter hoc q. causatur a motu
qui est endelichia entis in potentia. et ideo
tenet se maxie ex pte materie. et ideo minime
distinctum. ¶ Nec dico q. tempus sit in ipsa
materia omni forma circumscrip̄ta. quia hoc
est contra Augustinum xii. confessi. Quia
nō ē uicissitudo aliqua i materia nisi cū i ea ē
forma. sed quāuis sit in materia que ē sub
forma et ab ipsa causatur. magis tū causat a
materia ut tēdit ad formā. et hec ē in materia
rōe sue potētie. ¶ fm hūc triplicē modū uisi
sūt aliq. unitatē i euo ponere. Priore rōe sub-
iecti i quo p̄rio ē. Posuerūt eiz ordiez i itel-
ligētis p̄ otinētā v̄tualē. sic i uisibilib⁹ ē t̄pi-
re otinētā localē. et sic tēp⁹ i p̄rio mobili hū-
dal. sic eui i ipa itelligētia q. v̄tualr alias otī-
net et i alijs iſluit. S. ista positio n̄ pōt stare.
Priore q. oēs itelligētie i icorruptiōe habent
eq̄litate sicut i sequēti dīstīn. dicitur. Scōo
q. cōseruatio itelligētiaz imediate v̄pendz a
dō. Tercio q. si illa itelligētia destrueretur
tunc fundamentū eui periret. et possibile fuit
illā peccasse. imo forte peccauit cū diabolus
credatur fuisse excellentissimus angelorum.

Et ideo alii conati sunt assignare unitatē rōe subiecti i quo prius apparz q. quidēz ē celum ēpyreū in quo nō cadit uariatio. imo oimode quietuz ē. sed nec illud sufficit. qm̄ immortalitas i inmutabilitas p prius ē in substantiis spūalibus qz corporalibus cum sint digniores. i dignius non habz mēsurari p aspectuz ad minus dignū. Et ideo tentauerunt alii accipere unitatē ex pte cause qui dixerūt q. duratio itelligētiarū cōtinuatur i conseruatur p diuinam influētiā. que quoniā una ē. unū ē enim mēsurās ipm̄. Sed nec illud potest stare. qm̄ influētia illa aut actiue aut passiue intelligitur. Si de actiua. nō ē aliud qz deus i ita non habz eū mēsuram. Si de passiua. tot sunt quot sunt suscipiētes. et ideo i stat aliud modus nisi p unitatem materie sicut prius dictum ē de tēpore. Sed multi negant itelligētiās habere materiā. sed quicquid sit de hoc. tamē eū respicit eē actuale i eē stabile. sed tēpus materiā ut in potētia. et ideo sicut unitas tēporis oformatur materie sic unitas eui conformatur forme. non inqz forme inqzū hec uel illa. sed inqzū unibilis unde sicut linea i corporibus qstūqz diuersis ponitur eadē spē. sic eū habz unitatem utis. non unitatem quam hz tēpus. Et sic cōcedēde sunt rōes pbantes nō eē unū euius eternoz. sed multa sicut sunt plures forme. Qd ergo obicit. q. sicut se habz tēp ad tēporalia. Dicēduz q. non ē simile. quia cū tēpus qstū ē de se respiciat uariationē i motuz cōsequitur ipa quaz ē mēsurā. ratiōe illius picipi p quod sūt entia in potētia. i qā illud unū eē dicit p eēntiā. ideo i tēp. eū aut o sui rōe ppria respicit eē pletū i stabile. i ideo magis respicit formā. i ideo nō hz unitatem nisi utilitatis siue oformitatis sic i alia accidētia. Qd arguit a minori. q. tēporalia habēt unā mēsurā. iā pz rñsio. quia nō ē loc⁹ a minori. quia illa uariatio rōne qua dicit eē in potētia respicit ipz materiale picipiū. i ideo facit recedere ad istū. nō sic est in euo. Qd obicitur. q. tēpus ē unū. quia est accidēs extrinsecū nō situatū uel situale. Dicēduz q. falsus ē. illa eim non ē cā sz magis illa que pdicta ē. Qd dicitur. si sūt plā eua. aut simul. aut nō simul. Dicēduz q. si mul. Qd ergo obicitur. ergo i eodē nūc.

Dicēduz q. esse simul in duratione ē dupliciter. aut p mēsure cōcomitātiā. aut p mēsure mutabilitatē i indifferētiā. Cum autem dicitur. deus homo i āgelus esse simul. Dicēduz q. hoc dicitur p nature cōcomitātiā. Cū autē dicitur. Petr⁹ i Paulus simul sunt uel currūt. hoc pōt dici p mēsure mutabilitatē i idifferētiā. i ideo nō sequitur q. si eua eternorū sunt simul q. sint unū.

Certio queritur Utrum spūalia habeant mēsuram pmanētes aut successiuas. Et q. pmanētem carētes priori i posteriori uidetur primo auctoritate. deinde rōne i auctoritate sic. Aug. xii. de ciui. dei. Immortalitas angelorū non trāsīt in tēpore. nec est pterita quasi iam non sit. nec futura qsi nūdum sit. ergo tota ē presens. ergo pmanens non succedēs. Item Aug. xi. confessi. Si p̄sens tempus staret i non trāsiret i pteritū eēt eternitas. sed nō ppter hoc eēt eternitas icreata. ergo eēt eternitas creata. i hoc ē eū ergo eū habz nūc nō trāsīens. ergo nō. Item philo. in ppetuis uon differt eē i posse. ergo potētia ē in suo actu. ergo nihil expectat. ergo totū simul. ergo nulla ē ibi successio uel prioritas. Item rōne. Proprietat debet respondere substantie. ergo substantie simplicis mēsurā debet esse simplex. sz substantia spūalis ē simplex. ergo i eius mēsurā. sz ei⁹ mēsurā ē eū. ergo simplex ē. ergo nō habet prius i posteri⁹. Item omne successiū i ducitur ad pmanēs. ergo pri⁹ i posteri⁹ successiū ad pri⁹ i posteri⁹ pmanēs. sed pri⁹ i posteri⁹ pmanēs ē in sola magnitudine. ergo qd caret priori i posteriori pmanente caret i successiū. sed talis ē angel⁹. ergo nō. Item ubi est prius i posterius ibi necessario cadit quid nouū qd de posteriori sit pri⁹. i p hoc lapsus i pteritū i aliqd i uet⁹. sed in ppetuis non ē aliqua mutatio nec inouatio. ergo nec successio. Item ubi est prius ibi est aliqua expectatio respectu eius qd posterius est i nūdum habitum est. sed in beatis pfecte nulla cadit expectatio. quia euacuatur omnino fides i spes i habent oē qd habitu ri sūt. ergo nullo mō ē ibi pri⁹ i posterius.

Contra. Hieronymus ad Marcellam. **L**atū deus ē qui non nouit fuisse uel futurum eē. omnis ergo creatura in sui eē habz pteritio nem siue fuisse et fore, ergo habz in sui duratōe successione. **I**tem Anselmus i psol. tractas illud uerbuz. q. deus regnabit i eternum. et ultra hoc dictū ē. non quia post eternitatem sit aliquid. sed q. dei eternitas que tota simul ē. excedit creaturā q. non omnino ē tota simul. ista ē sententia. ergo idē q. prius. **I**tem rōne uidetur. Unitas āgelica vñficat ab unitate diuina. ergo simplicitas eternitatis create a simplicitate eternitatis increate. si ergo hoc uerū ē. ergo habz compactionem aliquo modo. sed compatio in duratōe pōit prius et posterius. ergo **et**. **I**tem hoc ipso uidetur. quia mēsurā duratōis āgelice non ē ipse āgelus. imo differt ab angelo sicut mēsurā a mēsurato. sed mēsurā fm ueritatem ē in genere quātītatis et talis ē diuisibilis. ergo habēs ptes. ergo **et**. Si dicas q. est qūtitatis pncipiū sic pūct. **C**ōtra. Pūct nō hz pte pte rōez mēsure s. pncipiū mēsure. eui aut uere et pprīe ē mēsurā. ergo non pōt eē sicut pncipiū. **I**tem angeli duratio est infinita. si ergo ē tota simul in actu. ergo aliquid creatum ē infinitum actu. sed hoc est impossibile. ergo **et**. **I**tem in eo q. habz totū eē simul idem est fuisse et esse et futurū esse. sed q. fuit impossibile est cogitari non fuisse si intelligatur fuisse. ergo si i euiterno est fuisse et fore. ergo impossibile ē cogitari nō fore. hoc autē falsū ē. quia hoc ē pprīū soli dei. ergo **et**. **I**tem si totū esse ptesens ē. ergo nō differt eē et fuisse. ergo q. nunc non est nūq. fuit. et si fuit. ē. sed deus non potest facere q. fuit nō fuisse. ergo nō potest facere euiternum nō esse. sed hoc est manifeste falsum. ergo **et**. **I**tem si totum esse euiterni simul ē et tota duratio sine priori et posteriori. ergo non est ibi magis longum et minus longum. ergo anima beati Petri nec prius nec diutius fuit in gloria q. anima beati Francisci. si ergo hoc est manifeste falsum. patet **et**. **R**esponsio. Dicendum q. circa hoc duplex fuit opinio. **Q**uidam enim dixerunt q. eum est totum simplex sicut et illud quod mensuratur. et esse substantie euiterne et eius duratio est tota simul nō habēs

successionem prioris et posterioris. unde dixerunt eum non esse pprīe quantitatem sed in genere quantitatis solum esse p reductionem. unde simplex est extensione. sed tamen est quantum uirtute. et adeo quantum q. sua uirtute excedat omne esse temporale ad similitudinem eternitatis increate. **N**az sicut anima simplex est quantum ad quantitatem molis. tamen ppter suam uirtutem et simplicitatem est in qualibet pte sui corporis. sic in pposito intelligendum est. Sed sicut in opponendo tactum est. si aliquis ponat eum omnino simplex. ponet ex hoc nō esse ueram mensuram. ponet etiam durationem creatam actu infinitam. ponet et duratio nem creatā a deo exñte. q. nec deus destrue re nec intellectus possit cogitare non esse. q. omnia cum sint non intelligibilia faciunt predictam positionem non esse rationalem nec intelligibilem. **E**t ideo cū sanctorum auctoritates aliud uideantur sonare. est aliorum positio pphibitor et intelligibilior. q. in euo est ponere prius et posterius. et est ponere aliquam successionem. aliam tamen successionem q. in tempore. In tempore enim est successio cum uariatione. et prius et posterius cum ueteratione et inuolutione. in euo uero ē prius et posterius q. dicit durationis extensionem. q. tamen nullam dicit uariationem nec inuolutionem. et p hanc distinctionem ad omnia obiecta in contrarium facile est soluere si quis eim intelligat. **Q**uod si forte queratur quomodo potest esse prius et posterius sine nouitate circa esse. **D**icendum q. sicut uidemus q. aliter egreditur riuulus a fonte aliter radius a sole. sic in pposito uidetur. **N**am riuulus sic egreditur a fonte q. noua aqua semp exit. non eadem. radius a sole continue egreditur. non quia semper nouum aliquid emittatur. sed quia quod emissum ē continuatur. unde solis influentia non est aliud q. continuatio dati. **S**imiliter in motu et in esse rei mobilis aliqua pprīetas habita amittitur uel nō habita acqritur. s. i esse rei euiterne q. prio datū ē p otinūā u. influentiā otinuat. **N**ulla. n. cui creatura ē oio accipit nec aliqua eius vñ. unde otinūe idigz diuina vñtute coopante. ideo et si eē totū habeat. tū otinuatōez eē nō hz totā sūt. et iō ē ibi successio

sine aliq inuatiōe circa esse uel pprietatem absolutam, tamen ibi ē natura continuatio respectu cuius creatura habet eē quoddamō in potentia, ac p hoc habet successionem. solus ergo de⁹ qui ē act⁹ pur⁹ ē act⁹ īfinit⁹. et totū eē et possessiōes eē simul habet. His uisib⁹ satis de facili soluitur obiecta. ¶ Qd eiz obicitur de pterito et futuro et de trāitu. Dicitur idū breuiter q⁹ intelligitur de istis ut dicūt uariationem. ¶ Qd obicitur q⁹ non differt eē et posse. Dicendum q⁹ uerū est de posse ad eē qd non differt. i. q⁹ non distat. Motus eim et tempus facit distare. i. solo autem eterno uerū est q⁹ potētia oīno ē actus. non in aliqua creatura. ¶ Qd obicitur q⁹ substantie simplicis pprietas nō potest esse composita. Dicendū q⁹ uerū ē si illa pprietas habeat cōpositiōes prius simul etū. in eio aut non ē sic. imo de eio nūq⁹ est nī i nunc sicut etiā de tēpore dicitur. et ita potest bene eē duratio eui in simplici ut in composito. unde tantaz extensionē habz duratio unius grani milii sicut et unius montis. ¶ Qd obicitur q⁹ prius et posterius reducit ad pmanēs. Dicendū q⁹ uerū ē q⁹ ad pmanens reducit, sed non opz q⁹ ad prius et ad posterius pmanēs. Empyreū eim duratiōes habet euiternā. et eque simplex est sicut duratio āgeli. ergo pri⁹ et posteri⁹ in pūb⁹ pmanētibus non facit aliq ad hoc. ¶ Qd obicitur de nouo et ueteri. iam patz responsio. quia nīl ē ibi alteratiōis. ē tamē ibi cremen- tuz duratiōis absq⁹ omni alteratiōe absolute pprietatis. uerū eiz ē dicere q⁹ diut⁹ fuit aīa Petri qz q⁹ i gloriā itroīuit. sed nō est ita circa deū. non eiz diut⁹ durauit hodie qz āte heri. ¶ Qd obicitur de expectatione. Dicendū q⁹ sicut ē successio nō p noui acq- sitionē. sed p prius dati cōtinuationē. ita etiā est expectatio nō noui habēdi. sed cōtinuationis prius habiti. q⁹ quia iā habet et certi sūt se habituros. ideo potius dicitur tēfio et cō- phensio qz expectatio. et sic pz illud.

Quonsequēter querit de mensura substantie spūalis in cōpatiōe ad mēsurā rei corpālis. de q tria querūtur. Prīmū est Utrū eui pcedat tē-

pore aliquo prioritatis genere. Scōz Utrū iter eui et tēp⁹ cadat mēsurā medie nature. Tertiū Utrū res spūales et corporales siue euiterne et tēporales fuerūt simul pducte.

Ora pūmū sic. Et q⁹ eui sit prius tēpore ostenditur p illud Boetii de consolatione loquentis ad deū. qui tempore ab eio ire inbes. sed tempus ire ab eio non potest intelligi nisi uel ratione causalitatis uel durationis uel excellentie quia deficit ab eio. ergo uidetur omnino intelligendum q⁹ eui sit tempore prius. ¶ Item omnis motus et mutatio ad immobile reducit tanqz ad primum. ergo et mensura rei mobilis ad mensuram rei immobilis. ergo et tempus ad eum tanqz ad primum. Prima consequētia manifeste est uera. quia omne fluxibile ad stans tanqz ad primum reducit. et scōa consequētia tenet fm rōnem pportionis. quia sicut se habet mensuratum ad mensuratum sic mensura ad mensuram. ergo et. ¶ Itē a priori et posterius in magnitudine causat prius et posterius in motu. et a priori et posterius in motu causatur prius et posterius in tempore. ergo p naturam prior est magnitudo et magnitudinis esse qz sit esse tēporis. sed esse substantiale primi corporis mensuratur eio. motus uero tempore. ergo eui prius est tempore. ¶ Item eui fuit a principio creature sicut et angeli. sed temp⁹ cepit cum motu primi mobilis qui incepit ut dicit die quarto uel saltem ante scōm diem nō incepit. ergo eui duratione pcedit tēpus. Contra. Beda dicit q⁹ quattuor fuerūt primo creata et inter illa enumerat tempus. eui autem non enumeratur inter primo creata et fuit creatū. ergo posteri⁹. ¶ Itē Ricardus da sancto victore dicit et accipit ab Augustio q⁹ omne qd cepit cepit ex tempore. sed eui cepit. ergo cepit ex tempore. sed qd incipit ex tempore non antecedit tempus sz poti⁹ cōsequitur uel cōcomitatur. ergo eui nō potest esse ante tempus. ¶ Itē tempus ē mēsurā mutationis. sed eui est mensura esse stabilis et fixi. ergo cū āte eē creatū pcedat ipsa creatio q⁹ ē mutatio. ergo tēp⁹ āte eui.

Tertio prius est quod imperfectum est, deinde quod perfectum, sed tempus est mensura secundum esse imperfectum quod est esse in potentia, eum uero secundum esse actuale et completum, ergo tempus per naturam est ante eum. **¶ Queritur** ergo de temporis ordine ad eum et reuerso. **¶ Rursus.** Dicendum quod tempus accipi consuevit quadrupliciter in scripturis sanctorum, scilicet communissime, contra, proprie et magis proprie. Communissime tempus dicitur mensura cuiuslibet durationis create, per quem modum accipitur a Beda cum dicit quod quatuor fuerunt prius creata iter que numerat tempus. Contra sic dicitur mensura mutationis cuiusque siue illi que est de non esse in esse, siue alterius que est de uno esse in aliud esse, et sic accipitur illud quod dicitur Ricardus, quod omne quod cepit ex tempore cepit, et habet in glossa in principio. **¶ Secundo** in principio creauit deus celum et terram, scilicet temporis. Tercio modo accipitur proprie, et sic dicitur mensura uariationis successiue, siue sit successiua successione regulari et continua siue non, et sic dicitur Augustinus ad Orosium, Affectus uarie angelorum mensurantur tempore et omnis uariatio rerum. Quarto modo accipitur magis proprie, et sic dicitur mensura motus siue uariationis successiue et continue regulate secundum regulam motus octauae sperae, et sic consuevit accipi a philosopho, sed ista est coartata temporis acceptio. **¶ Tunc** ergo quoniam de ordine. Dicendum quod si tempus accipitur prius modo sic includit eum, et sic temporis ad eum nullus est ordo. Si autem secundo modo sic tempus precedit eum secundum rationem intelligendi, sicut creatio esse creatum. Si autem tertio modo, eum et tempus simul sunt duratione, sed eum prius est dignitate. Si autem quarto modo, sic eum precedit tempus et duratione et dignitate. **¶ Ex** his patet questio principalis et obiectiones adducte per magna parte. **¶ Quod** enim ostendit quod eum precedit tempore, itelligitur uel tertio modo et ita precedit dignitate uel quarto modo, et ita duratione, quod tamen ostenditur quod precedat causalitate. Dicendum quod illud non oportet. Neutra enim harum mensurarum est ab anima, sed a deo producere utrumque indiuisibile scilicet nunc eum et nunc temporis. Unde quod dicitur quod tempus it ab eum, hoc dicitur quia deficit ab illo et defuit continua ordinatio, sed in eum est fixio sine depditione et non in acquisitione. **¶ Quod** obicitur de reductione ad immobile. Dicendum quod uerum est ex parte motoris et illam non oportet esse creatum, et

similiter nec mensuram oportet esse creatam, et ideo non oportet tempus reduci ad eum sicut ad primum. **¶ Ad** illud quod obicitur de priori et posteriori magnitudinis et motus et temporis. Dicendum quod non creantur a priori et posteriori in magnitudine, prius et posteriorius in motu uel tempore nisi secundum quod magnitudo illa est mobilis, et sic habet mensurari per nunc temporis, non eum. Nam sicut tempus mensurat motum, sic nunc temporis mensurat ipsum mobile in quantum mobile. **¶ Quod** ultimo obicitur patet quod procedit in quarta acceptione temporis. **¶ Responsiones** uero ad oppositum procedunt de tempore secundum primam acceptiones uel secundam sicut per aspicienti, excepta ultima que accipitur a comparatione imperfecti ad perfectum. Ad quam respondet quod imperfectum precedit perfectum, uerum est ut sunt circa idem, sed circa diuersa est eorum uerso, et ideo potius potest argui oppositum quam propositum per illud medium.

Secundo queritur. **¶ An** iter tempus et eum sit aliqua mensura media. **¶ Et** quod non uidetur primo per philosophum, qui diuidit substantias mensuratas in libro de causis sic, quod inter substantiam cuius substantia et actio est in moto eternitatis, et substantiam cuius substantia et actio est in moto temporis, est substantia materie cuius substantia est in moto eternitatis et actio in moto temporis. Si ergo omnis substantia creata ad aliquam istarum habet reduci, et ad has mensurandas sufficiunt tempus et eum, ergo etc. **¶ Item** hoc ipsum uidetur per Dionysium de diuinis nominibus, Cui proprietates est esse sine alteratione et secundum totum metiri, temporis uero quod in alteratione aliter et aliter se habet, media uero entium que illinc quidem eum illinc quidem tempore participant, ergo omnia que sunt, uel totaliter eum uel totaliter tempore uel partim eum partim tempore mensurantur, ergo non est tertia mensura alia ab his. **¶ Item** omne creatum aut est stabile et incorruptibile, aut uariabile et corruptibile, sed primum mensuratur eum et secundum tempore, ergo nihil medium est inter eum et tempus.

Item esse omnis creati aut ē terminabile aut interminabile. si est terminabile sic mensuratur tempore quod ē pricipiū corruptionis quia facit distare quod ē. Si uero interminabile sic euo. ergo nō uidetur quod sit aliqđ tertium mensurās pter hec duo. **C**ontra. Ante quartū diem nō erat tempus. quia dicitur ī factiōe luminariū erūt insignia et tempora et dies et ānos. et uestat quod nō solū erat eū cū eēt aliqua corporalia ut herbe et arbuta. ergo erat alia mēsurā. ergo **re**. **I**tem post diez iudicii nō erit tempus sūm quod iurat āgel⁹ ī **Apo.** et erit successio et uariatio ī tormentis que nō poterit euo mēsurari. ergo necesse ē mensuram tertiā ab his ponere. **I**tem ī affectionibus angeloz est intensio et uariatio. et ipsi sunt supra tempus sicut dicitur ī libro de causis. ergo mēsurā illa affectionū ē supra tempus. sed nō pōt eē eū cū ī euo nō cadat uariatio. ergo opz quod sit alia mēsurā. **I**tem angelus cū cōuertitur ad deū eleuatur supra tempus. ergo illa cōuersio et illud quod ī illa cōuersione accipitur supra tempus ē. et mēsurā supra tempus debet mēsurari. sed angelus ibi aliquid cognoscit quod pōt desinere cogitare saltē. ergo nō pōt mēsurari euo quod est mēsurā rei interminabilis. nec tempore. ergo **re**. **R**esponso. Dicendū quod sūm quod tempus diuidit cōtra eū ī duabus. scilicet acceptiōibus ultimis prius positīs dupliciter pōt accipi. Aut scilicet putat dicit mēsuram cuiuslibz duratiōis uarie siue uariatiōis successiue. et sic inter eū et tempus nō ē mediū re. sed solū ratione. nō inqz est mediū differens ab utroqz ī genere mensure. sed mediū ī genere mensuratorū picipans utrūqz ut est illa substantia que est ī cōfinio eternitatis et temporis. et sic pcedūt omnes rationes ad primas ptem ut patet aspiciēti de facili. **A**lter uero accipitur tempus putat est mēsurā uariationis ī qua ē successio habēs cōtinuationē et regulationē a motu orbis primi. et hec mēsurā habet finem et desinet eē. et iter hāc et eū ē ponere mediā mēsurā ī qua ē uariatio. nec oportz quod sit desitio uel primi mot⁹ regulatio. cuiusmōi fuit ī triduo cōdictiōis rex. et q̄lis erit ī iferno post diē extremū. et hec ab antiquis doctoribus appellata ē seculū. et hoc cōcludunt rōes ad oppositū. et sic patet totum.

Tertio q̄rit⁹ Utrū spūales substantie et corporales sūt sint create. Et uidet⁹ quod sic ī **Ge.** ī pricipio creauit⁹. **G**losa. i. spūalē et corporalem naturā. **I**tem xii. confessi. Duo inuenio que fecisti carētia temporibz. unus quod tua imutabilitate pfruitur. alteruz quod ī informe erat ut ex forma ī quā formā mutaretur nō haberet. **I**tem rōne uidetur. **C**ōstat quod angeli nō sunt creati sine loco. quia tūc un⁹ nō haberet ordinez ad aliū s̄ existētiā. oportuit ergo quod fieret ēpyreū. et itez illi cōcavitās nō poterat eē uacua. ergo **re**. **I**tem distinctio dierū attēditur sūm distinctionē rex. ergo pductio ex nihilo pcedit oēs diē. ergo cū materia rex corporaliū sit ex nihilo pducta sicut et natura āgelica. quēadmodū āgelica natura ē ante temp⁹. sicut uidet⁹ quod materia. et si hoc. ergo ī pricipio duratiōis. ergo simul. **C**ōtra. **E**ccl. pri⁹. Prior oībz creata ē sapia. uestat quod loq̄tur d̄ sapia nō diuina. sed q̄ est creata. hec autē ē āgel⁹ ut dicit glosa. **S**i tu dicas quod pri⁹ dignitate. **O**biect⁹ d̄ **My**lario xii. de tri. Qd magnum ut ante oēs creaturā deus dominū Iesuz xp̄z genuit cū etiā āgelorum origo terre creatione repiatur antiquior. **I**tem hoc uidetur rōne quā facit **Hy.** ī rex cōdictiōe. **P**rimo cōditus ē loc⁹ penarū. sed de⁹ nō pparauit penā innocenti. ergo diabolus peccauit āte pductiōis rex. **I**tem uidetur quod nō simul potuerit. quia nulla ytus maior est infinita. sed ad pductionē un⁹ creature necesse ē ytutē ifinitā exponi. ergo si ad hūc effectū req̄ritur ytus ifinita. et īfinito nihil plus pōt. ergo y⁹ illa nō pōt p tempore illo aliū effectū pducere. **I**tem simpl⁹ ad quod se ouertit et aliter se ouertit. ergo si dina y⁹ ē simplicissima cū ouertit se ad aliqū effectū pducendū. ipossibile ē quod ad aliud se ouertat. et ita quod aliud pducatur. ergo ipossibile ē quod simpl⁹ pducatur. **I**tem q̄rit⁹ q̄re tūc ista quattuor dicit⁹ pri⁹ eē creata. **A**d pdictoz intelligētiā notādū quod sic extrahit⁹ a glosa quattuor fuerūt pri⁹ creata scilicet celus empyreū. angelica natura. materia et tempus. **H**uius autem ratio duplex potest assignari. **O**mnia quia ī principio debuerunt priā ī omni genere creari scilicet ī rebus et mensuris. et ī rebus corporalibus et spūalibus. et ī corporalibz actis

passiuis. Quoniam ergo prima inter substantias spirituales est angelus. prius inter substantias corporales actiuas est empyreu. et prima inter passiuas est materia elementorum. et prius inter mensuras est tempus. quia non tantum dicitur mensura durationis sed etiam egressionis. ideo hec quattuor dicuntur prius creata. **A**lia ratio ponit **Raldus**. quod substantia spiritualis angelica primum debuit fieri tanquam caput et minus dependens. et cum facta sint simul habuit distinctionem et ordinem. sed ordine existentie non habuit nisi in aliquo continente. ergo simul factum est celum empyreu supremum corporum. et ideo capacissimum. Et rursum cum non posset esse uacuum. necesse fuit fieri materiam corporealem siue molem. et quia omnis productio est in aliqua mensura. hec tria de necessitate consequuntur tempore. Locendum ergo quod quattuor sunt prius creata. et quod angelica natura et corporea simul sunt create quantum ad mensuram concomitantiam. quia simul incepit duratio materie et intelligentie sicut probatum est. **Q**uod ergo obicitur quod prius omnium. **D**icendum quod sic dicit **Augustinus** in fine xij. celsi. Prius dicitur quattuor modis. eternitate. tempore. electione. origine. Eternitate deus preedit omnia. tempore flos fructus. electione fructus flore. origine sonus cantus. Prioritate ergo durationis nec corporalis natura ante angelicam nec e converso. prioritate autem electionis siue dignitatis prius omnium creata est sapientia. **A**d auctoritates **Hylarii** et **Isidori** dicendum quod ipsi loquuntur secundum illam positionem que posuit creationes tempore precedere distinctiones. unde in principio temporis angelus et materia sunt creata. sed res non fuerunt distincte usque ad ad tertium diem. **N**el potest dici quod **Hyllarius** loquitur secundum opinionem. **I**sydorus vero prioritate secundum preuisiones. **Q**uod obicitur quod deus totam potentiam exposcit ad productionem unius rei. **D**icendum quod quis tota exponat non tamen totaliter exponit. Virtus enim diuina non ante dicitur infinita quia possit de non ente facere ens. sed etiam quia non potest tot quin plura. unde nunquam tot simul producit quousque adhuc possit plura. unde potest quantum est de se in infinitum intensiōe et extensione. et ideo non ualeat illud. **Q**uod obicitur de simplicitate. **D**icendum quod illud ha-

bet locum in illo simplici in quo simul est simplicitas et infinitas. sed de illo quod simplex est et infinitum simul et semel ueritatem non habet. illud enim et si ratione simplicitatis totum se conuertat ad id ad quod se conuertit. tamen ratione imensitatis nunquam se totaliter ad effectum producendum conuertit.

In Parte ista sunt dubitationes circa litteram. Et queritur prius circa hoc quod dicitur Et tu in principio domine fundasti terras. **U**ide tur enim falsum primo ex hoc quod dicitur terram esse fundatam. quia non uidetur esse fundata sed potius appensa secundum quod dicitur **Ysaia** xv. qui appendit tribus digitis molem terre. et puer. viij. quando appendebat fundamenta terre. **I**tem falsum uidetur dicere cum ait in principio terram fundatam. quia terra facta fuit tertia dei. ergo non fuit fundata in principio. **I**uxta hoc queritur supra quid terra fundata sit. Et uidetur quod super aquas. propter illud psalmum. Qui fundauit terram super aquas. **C**ontrarium autem uidetur per scripturam que dicit. Qui fundauit terras super stabilitatem suam. et per rationes que dicuntur aqua esse minus graue quam terra. et ita per ordinem nature non terram supra aquam sed e converso. **R**espondeo quod nomine terre in scriptura intelligitur materia informis corporaliu. intelligitur etiam elementum terre. et utroque modo accipi potest in premissa auctoritate et uere. Si enim terra accipiat per materiam informem. sic recte dicitur in principio domine terram fundasti. id est in principio fecisti materias informem quasi fundamentum omnium formarum. que ita dicitur esse fundamentum quia omnes forme sustentantur a materia et ipsa non sustentatur ab alio nisi a deo. **I**tem autem dicitur esse fundata in principio quia nihil ante ipsam creatum est. Si autem nomine terre intelligatur elementum terre. adhuc uerum est predictum. **F**imo. Terra. n. fundata dicitur propter sui stabilitatem. secundum illud **Ecclesiasticum** prius. Generatio preterit generatio aduenit. terra autem ieternum stat. hoc autem elementum. scilicet terre et dicitur fundamentum et dicitur appensum et fundatum super stabilitatem suam. et fundatum etiam super aquas. **F**undamentum dicitur quia sicut fundamentum est ipsum iter omnes partes domus. sic terra ipsum est iter omnia corpora mundi. et in centro existens tenet locum fundamenti. et cum virtute propria sibi diuinitus data centrum appetat et in centro requiescat. **F**undata dicitur super stabilitatem suam. et hoc dictum esse intelligendum est per ueritatem.

fm autē nostrā imaginē ⁊ uulgare opinioez
cum aque coopiant inferiores supficies terre
respectu nostri. ⁊ ultra aquam sit aer ⁊ ultra
aquam ⁊ aere sit ignis. dicitur terra eē fun
data super aquas. nos enī existimamus ter
ram esse supra aquam dum consideramus
aquam sub pedibus nostris. dicitur etiam
tribus digitis appensa pro eo q̄ tribus ele
mentis intermediis distat a celi circūfere
tia. ⁊ mediantibus illis uidetur esse quasi ap
pensa. Et p hoc patet respōsio ad oīa ob
iecta. **N**ota tamen q̄ aliter accipitur pri
cipium fm q̄ nomine terre intelligitur ma
teria. aliter fm q̄ itelligitur elementū terre.
fm q̄ nomie terre intelligitur materia. tūc
dicitur esse fundata in principio idest in pri
mordio pductionis reꝝ. fm q̄ dicitur ter
ra esse elementum. tunc dicitur esse fundata i
principio idest in primis operibus sex dieꝝ.
Item queritur de hoc qd dicitur. q̄ tem
pus non icepit esse in tempore. Omne eīz
quod cepit eē. aut cepit esse in tempore. aut
in eternitate. si ergo tempus cepit esse ⁊ n̄
cepit esse in eternitate. ergo cepit eē i tem
pore. **I**tem dicit q̄ deus non cepit eē do
minus ex tēpore. ⁊ uidetur esse falsus. quia
non fuit dominus anteq̄ haberet seruum.
si non habuit seruum nisi ex tempore. ergo
cepit dominus esse ex tempore. **I**ux hoc
queritur **U**trum ceperit esse dominus. Et
q̄ non uidetur. quia dominium ē potestas
cohercendi subditos ⁊ hoc fuit semp in deo.
Contrarium autem uidetur. quia relatiua si
mul sunt natura. ⁊ seruus non fuit ab eterno
ergo nec dominus. **R**espōsio. **D**icen
dum q̄ differt dicere fm **A**ugustinus aliquid
fieri ex tēpore. ⁊ in tempore. ⁊ cum tempo
re. **E**x enim importat ordinem. in ipor
tat continentiam. cum importat simultatez.
et ideo nihil est pfectum in tempore nec ex
tempore nisi quod exceditur a tempore. q̄a
ergo tempus ⁊ ea que in primordio tempo
ris creata sunt. a tempore non exceduntur.
ideo dicit ea esse creata cum tempore. non in
tempore nec ex tempore. et ideo cum deus
dicatur dominus respectu omnis rei create
deus non potuit incipere dominus esse ex tē
pore nec in tempore pprie accipiendo habi
tudinē eius q̄ est ex ⁊ in. nos autē in cōi

fmone large accipimus. **Q**uod uero q̄ri
tur **U**trum deus incepit esse dominus. **D**i
cendum q̄ dominus uno modo iportat po
testatem cohercēdi subditos. et sic dicit pre
sidentiam fm habitum ⁊ conuenit deo ab
eterno. **A**liomodo importat actualem pre
sidentiam respectu serui. et sic incepit eē do
minus. non ratione mutationis facte in ipso
sed rōne mutatiōis facte in suo correlatio.

Ad **O**stensum ⁊c. **S**upra
ostendit **A**ugustinus quando an
geli fuerunt creati. **I**n parte
ista ostendit ubi fuerunt creati.
quia scilz in empireo. **E**t diuiditur pars is
ta in tres partes. **I**n prima determinat ubi
creati fuerunt. **I**n scōda uero repetit quan
do creati fuerunt. ibi **S**imul ergo inuisibi
lius ⁊c. **I**n tertia uero remouet dubitatio
nez. ibi **N**ic queri solz si i celo epireo ⁊c.
Sic circa duo uersatur intentio p̄tis presen
tis scilz circa loci angelici quidditatez. ⁊ quā
tuz ad actū locandi siue officium quod dicit
tur celū epireū respectu angelorū.

In intelligentiaz huius partis
que ē de loco creationis ange
lorū cuiusmōi est epireus celus.
circa duo incidit dubitatio.
Prio circa naturā empirei in se. **S**cōdo inq̄z
tuz h̄z locare spūs sublimes. **C**irca primū
quāt duo. **P**rimū ē q̄tū ad q̄litate nature.
Scōz q̄tū ad vtutē influentie.

Querit ergo prio o celo epireo q̄tū
ad q̄litate nature. Et q̄ritur **U**trū
celū epireū sit. Et q̄ sit uidetur.
In quolibet genere mobile p̄sup
pōit immobile. quia omne fluxibile ad fixūz
terminatur. sed corpus celi **s**iderei est mobi
le. ergo supra illud de necessitate est pone
re ulterius corpus quod sit immobile. hoc
autem dico empireū. **S**i tu dicas q̄ non re
quiritur. quia motus circularis est circa locū
et non requirit immobilitatē nisi a pte mediū.
Lōtra. **T**otū celū mouet. **T**ūc ergo q̄ro de
ultia supficie celi utrū moueat. ⁊ stat q̄ sic.

sed mobile omne ē ī loco. quia nō querere
locus nisi esset motus. ergo ¶ Item in
quolibz genere multiforme p̄supponit uni
forme sicut multa p̄supponūt unū. sed celus
sidereus ē multiforme. ergo ultra illud ⁊ su
pra est corpus uniforme qđ dicimus empi
reum. ergo ¶ Item in quolibz genere ī
quo est ponere infimū ⁊ mediū ē ponere su
premiū. sed gradus in corporibus attēditur
fm gradus p̄spiciū ⁊ lucis. sed iuenitur cor
pus opacū simpliciter ut terra. ⁊ simpliciter
fm totum opacū. ergo si complementus est
in corporibus debet esse corpus simpliciter
⁊ fm totū luminosus. hoc dico empireum.
ergo ¶ Item habitatio habitatori debz
respondere. ergo cum aliquis locus tenebro
sus debeatur damnatis. ergo p̄ oppositū lu
cidus deberetur beatis. ¶ Contra qđ nō cō
ueniat uniuerso qđ illud sit corpus uniforme
uidetur. ¶ Quia corpora mundi p̄cipalia
creata sunt ordinata ⁊ ornata. ergo cū orna
tus consistat in maiori distictiōis ⁊ pulcritudi
nis dictione. impossibile ē corpus illud esse
uniforme. ¶ Item lux se diffundit fm oēm
dram positionis. ergo sursum ⁊ deorsū. se d
lux solis ē maxie diffusiōis iter corpora mū
di. ergo sursum se diffundit cū nō habeat ob
staculū. ergo cū non se habeat semp unifor
miter. modo illūinat unā p̄te empirei modo
aliā. ergo corpus illud nō est uniforme ex
luminositate ut uidetur. ¶ Item qđ nō con
ueniat esse aliqđ celū immobile uidet. ¶ Quia
omne celus necessario ē sperice figure. sicut
pbat philo. ⁊ rei ueritas ē. sed sperica figu
ra apta ē omnino motui. ergo omne celi eo
ipso qđ celū ē mobile. ergo ¶ Item quod
propinquius est motori citius ⁊ ueloci⁹ moue
tur. sed corp⁹ supremū est tale. ergo nō so
lum moueri sed etiā uelocissime moueri cō
petit sibi. ¶ Item hoc nobilitatis est ī celo
ut moueatur. unde iobis prim⁹ celi. s. stellati
mouetur uelocius. et rō huius ē ut assimile
tur suo motori. sed quanto aliquod corpus
supius tanto nobilius ⁊ motori similius et
tanto est mobilius. ergo si empireus ē ultra
firmamentū. non est ergo immobile. ¶ Rō
Dicendū qđ q̄uis sancti parū loquuntur de
hoc celo. quia latet nostros sensus. ⁊ philo.
ad huc minus. tamen ponere est celū epireus

sicut dicit sacra scriptura. In p̄cipio creauit
deus celum ⁊ terram. Strabus exponit de
empireo. ⁊ hoc probat p̄ litterā sequētes. qđ
firmamentus ⁊ celum aqueū facta sūt scđo
die. Et Damas. hoc exponit In p̄cipio
creauit deus celū ⁊ terrā. i. sine stellis sper
iforme. ¶ Ponēdum est etiā illud celus. quia
psuadet ratio finis triplex. Una est p̄fectio
uniuersi. Alia est propter motum firmamē
ti. Et tertia principalior propter habita
tio nem hominis beati. Et quoniam finis ipōnit
necessitatem his que sūt ad finē. Propter
p̄fectionem uniuersitatis necesse est ipsum
ēē uniforme. quia cū sit celus luminosus dif
forme. si nō ēē uniforme non esset uniuersū
pletum. Propter motū firmamēti pōnen
dum est ipm immobile ut motus mobilis fiat
circa immobile scilz centrum ⁊ intra continens
immobile ⁊ locas. s. empireū. Propt̄ habita
culū hominis beati pōnedū est ipm ēē lumi
nositatis p̄fecte ut habitatio coniūgat suo
habitatori. ¶ Ex his ergo colligitur quare
sit factum ⁊ cuius sit dispositionis iter alios
celos quia uniforme. immobile ⁊ luminositatis
p̄fecte. ¶ Qđ obicitur. qđ non est uniforme
quia ornatum est. Dicendum qđ ipsa lux
propter sui nobilitatem ē sibi ornatu. quo
niam ergo corpus illud est luminosum p̄ to
tum alio ornatu non indiget. ¶ Uel potest
dicti qđ sicut illud celum decoratū est astris.
ita illud angelis qui sunt quasi astra celi em
pirei. Iuxta illud Job xxxviij. Cū me lau
darēt astra matutia. ⁊ itez. Astra ei⁹ erūt
hoies beati. ⁊ q̄si sol ei⁹ erit agn⁹ dei. ¶ Qđ
obicit. qđ sol diffundit lumē in ip̄s epireum.
Dicendū qđ illi⁹ corporis nō ē recipe lumē ad
min⁹ ab inferiorib⁹. Et rō ē limitatio v̄tutis
a p̄te sol. qđ nihil agit ultra finem sibi a dō
stitutū. vnde sicut ignis stat cū p̄uenit ad
origōta nec ultra progredit. ⁊ t̄ra cū p̄uenit ad
cētrū. ita sol radiū nō protēdūt ex firma
mētū. qđ lucerna ē h⁹ uisibil⁹ orbis. alia rō qđ
maior insuetia absorbet minore. ⁊ ideo tāta
est illius celi insuetia qđ ad ipsum non p̄ue
nit minor. sicut candela non illuminat solē.
¶ Qđ obicitur. qđ mobile quia spericum ⁊
propinquū. Dicendū qđ ad motū nō sufficit
sperica figura. s. etiā necessariū est ut dicūt
aliqđ loc⁹ cōtines ⁊ rōnabile uidet. necessari⁹

est etiā absq; dubio effectus uel utilitas mobilis uel alterius. quoniam ergo celū illud nō est i alio. quoniam est uniforme p totū per sui motū nihil faceret. et ideo est immobile. **S**it quia est uniforme nō habet moueri. quia nō habet dextrū et sinistrū. **S**ed prima ratio d' imobilitate nō habet multā necessitatē cum motus circularis fm philo. nō requirat locū in quo sed circa quē. **S**cō de inutilitate nō similiter. quia similiter posset dici de aqueo. **E**odē mō de tertia. **P**reterea. **D**extrus et sinistrū sunt in celo non rōne diuersitatis ptiū sed rōne influentie motoris. illud satis facili ter pbat. quia dextrū et sinistrum nō mutatur qz is ptes omnes celi mutetur. et ideo ratio quare nō mouetur est. quia de nihil influit sup ipsum ad motū. sed ad quietem tantū. et sicut influentia dei mouet firmamentū sic quietat empireū. **R**atio autēz huius est. quia locus ille est regio deputata his qui in oimodo statu sunt et quiete. et ita patet q; nō magis appropinquat motori ut motor est. sed ut ē stabilis. **E**x hac ratioe scilz quia ē ut sit locus beatorū accipitur triplex rō fm q; est triplex eius ppietas. scilz imobilitas. uniformitas et luminositas. **H**ec est rō magis catholica. quia etiā motus celi stellati non est nisi ppter obsequiū hominis uitioris. **V**nde numero electorū cōpleto nō erit āplius reuolutio. **R**euolutiones autem phisice que assignantur de motu celi apud fideles plus habet uanitatis qz ueritatis si qd diligenter inspiciat. **Q**uod enim obicit de assimilatione. **R**ūderi pōt q; illa cā nulla ē sed impletio numeri electorū. **U**el dicendū q; est assimilatio in essendo. et est assimilatio in causando. **V**erbū philo. nō habet ueritatem priomodo. quia deus et motor celi est immobilis. sed scōmodo. quia p sui motum ē causa generationis. **Q**uia ergo empireum non assimilaretur in causando si moueretur et esset unus. simile in essendo. ideo simpliciter dicendū est immobile. **E**t sic patet omnia.

Secundo queritur de empireo quātū ad ututē influētie. **E**t queritur **U**trū empireū influat in hec inferiora: an non. **E**t q; sic uidet.

In quolibet creato qd est pfectū et pletū est substantia. uirtus et opatio. ergo in ipso empireo. si ergo habet uirtutē. aut p quā opat in id qd supra. uel in id qd iuxta. uel in id qd infra. **N**on i id qd supra planū ē. **N**ec i id qd iuxta. quia ipm est super oia corpora. ergo uidetur q; p illā uirtutē influit in id qd in fra. aut uirtus et substantia eius erit otiosa qd est plane incōueniens. **I**tem omnia corpora ppter humanū obsequiū sunt facta. unde sumus nos finis quoddāmodo omniū eorum que sunt. ergo si empireū aliquid est. s' aliquo seruit homini. sed hoc nō faceret nisi aliquid in hec inferiora influeret. ergo **n**e. **I**tem quāto aliquod corpus sitū ē sup' tanto inter corpora nobilius ē. et quāto nobilius tanto potentius et melius. et quāto potētius et melius tāto in agendo et influendo efficacius. si ergo celū empireū est supremū. ergo uidetur q; sit maxie influens in hec inferiora. **I**tem quāto lumē est maius tāto magis se diffundit et multiplicat. si ergo empireū inter corpora est luminosū maxime. ergo maxie diffusiuū. sed lumē illud nō priuatur efficaciat uegetandū et cōseruandū quē admodū nec lumē firmamētū. ergo uidet q; empireū in hec inferiora maxie sit influens. **C**ontra **I**nfluentia celestis corporis maxime consistit in diffusionē luminis et caloris. sed empireū nō calefacit nec ista corpora in inferiora irradiat. ergo uidetur q; nulla influentia sit epirei in hec inferiora. **I**tem corpora que sunt intra firmamentū sufficienter influunt ad uegetationē et generationē in his inferioribus faciendā. ergo si natura nihil frustra facit. uidetur q; alterius celi influentia nulla sit cū nullius sit opportunitatis. **I**tem influentia celi debet esse conformis ei a quo est. debet etiā nihilominus esse conformis ei a quo recipitur. sed celū empireū ē incorruptibile. uniforme. quietissimū. statui et qeti glorie deputatū. hec autē que infima sunt habent omnino oppositas cōditiones. ergo uidetur q; nullo modo sup corpora inferiora influere habeat. **I**tem si influit sup corpora. aut ergo ad nobiliore effectū qd sit influentia octauē sperē. aut ad minus nobiles. aut ad eundē effectū. ad eundem non opz. ad minus nobile non debet cum illud corpus

fit nobilior. ad magis nobile nō pōt. pbatō
ergo nullo modo influit. ¶ q̄ autē non possit
in magis nobiles uidetur. Nam sicut uolūt
philo. i cōiter tenēt uiri philo. Influentia ce-
li est opans ad pductionē aīe sensibilis. s;
supra aīam sensibilē non ē nisi rōnalis. hec
autē nulli corpori est subiecta. imo ē a crea-
tione pura. ergo nullo modo pōt emittēti-
esse influentia q̄s supra aīas sensibilē. i supra
hāc influit firmamentū sufficienter cūz his q̄
sunt infra. ergo uidetur q̄ nulla sit influentia
ēpyrei existētis supra. ¶ Si tu dicas q̄ influit
nō rōne aīe in se. sed rōne dispōnis a parte
corporis. ¶ Cōtra. Aīa rōnalis unītur me-
diatē ui sensitiua i uegetatiua. i corp⁹ dispo-
nitur ad susceptionē aīe mediante plexiōe
equali i spū triplici. s. uitali i naturali i aīali
et ad hec oīa influit hoc celus fidereus suffici-
enter. ergo redit idēz q̄ prius. ¶ Responso
Dicendū q̄ circa hoc duplex fuit opinio. ¶
Quidā nāq; dixerūt q̄ celū empyreū influit
in hec inferiora i influentia nobilissima. Lum-
eniz sit corpus necesse ē influentiā si qua est
esse corporale. Rursus cū sit excellētissimū
inter corpora celestia. influit sup corpora no-
bilissima. i talia sunt corpora hūana q̄ sunt
ordiata ad nobilissimā formā. s. aīas rōna-
les. que maiore i nobiliore dispōnem exigit
in sua materia. Cūz ergo natura lucis dis-
ponat ad uitā. et triplex sit uita fm triplicēz
dīam aīe. triplex erit inflūēs differēs gradu
i dignitate. tres cōdidit deus celos ordiātos
inter se gradu i dignitate non soluz nature.
sed etiā inflūētie. ita q̄ celi fidereus de se
ordiatur ad cōciliationē elemētōrū ad suscep-
tionē uegetabilis. christallinū ad susceptionē
sensibilis. sed ēpyreus ad susceptionē rōna-
lis. Et hoc quidē rōnale uidetur nō solum
rōne ordiā inflūētie. sed etiā rōne conformi-
tatis nature. ¶ Celus eim empyreū est locus
spūaliuz substantiarū. locus etiā corpōz glori-
ficatōz. et quoniā cōueniētia est loci ad loca
tūz uel manifesta uel occulta. uidetur influen-
tia illius celi esse cōsona corpōrib⁹ nostris. i
aīali⁹ amica. nō rōne sui. sed rōne suoz cor-
porūz que pficiāt i informāt. ¶ Alia uero
opinio fuit circa hoc omnino isti cōtraria qui
dixit q̄ celi empyrei i hec inferiora nulla est
oīno influentia. quia nō habēt corpora influen-

tiam nisi fm ordinē cōditoris habito fspēu
ad fines. ¶ Quoniā ergo ēpyreū ad pfectio-
nem uniuersi est cōditū i ut sit locus bono-
ruz. ideo regio illa i lux est a nobis remota
i occulta sicut i ipsa gloria quā p grām ex-
pectam⁹ i amamus i credimus. licz non ui-
deamus. Et ideo dicit q̄ ēpyreū nō est ad
obsequiū homis in p̄sentī. sed ad obsequiūz
ppetuū. nec melioratur. s; uniformiter i sua
dignitate subsistit. Et ideo rōnes adducte
ad ostēdendā influentiā in hec inferiora fm
bos nō ualēt. quia ordiatio illius corporis ad
aliud officiū fm dictamē i impiū cōditoris
hui⁹ influentiā nō admittit. et hoc solū oēs
illas rōnes dissoluit. ¶ Quēlibz hāz opionū
satis p̄babilis ē. que autē sit magis uera nō
plane apparet. Quis eim nouit si dens illi
celo hāc occultā influentiā dedit sup corpora
nostra. tum rōne nobilitatis. tūz rōne con-
formitatis. hoc non ē ut credo facile refelle-
re. nec p uolētiā auctoritatis nec p efficiētiā
rōnis. ¶ Rursus que sit necessitas hui⁹ inflū-
tie. nec rō nec auctoritas manifestat. cū satis
uideatur sufficere alioz inferiorū corpōz influ-
entia. ideo in neutra ptez oīno declinando
uidetur q̄ cūz celi empyreū sit primū crea-
tū iter corpora q̄ ē maximū mole i uirtute.
quia ē maximū mole. oīa corporalia locat p
ābituz i cōtinentiā. quia maximuz. uirtute
cetera uegetat i cōseruat p suā influentiam.
Obmittendo ergo illā influentiā quā dicitur
habere sup hūana corpora. suslineri pōt q̄
aliquē effectū i aliquā influentiā habeat sup
corpora inferiora tanq; primū creatū sup se-
quetia. et rōnes ad hoc iducte sūt cōcedēde.
¶ Qd ergo obicitur de influentia lumis i ca-
loris. Dicendū q̄ influentia lumis potest ēē
duplicitē. uel manifesta. uel occulta. Mani-
festa influentia ē p diaphanū corp⁹. maxie quan-
do sensu p̄cipitur. Occulta influentia est non
solū p diaphanū. sed etiā p opacū. sicut uirtus
stella⁹ est i mineralia que latēt sub terra. ¶
Uel pōt dici q̄ ē influentia mediata i imedia-
ta. i possibile ē q̄ influentia celi fiderei uigo-
ratur ex adiutorio lumis supiorū celoꝝ i uir-
tutez susceptā de supernis deriuat i trans-
mittit ad hec inferiora. i uidetur nobis esse
ppria illoꝝ cū tamē non sit ppria. sed etiam
aliena. Et p hoc patz aliud q̄ non est causa

sufficiēs uirt^o inferior^o celoz nisi p^r aduāctū
superior^o. **¶** Quid obicit de conformitate. Dico
dum q^d conformis ē natura spūs q^d dispōit ad
uitā ipsi luci celesti q̄stū ad puritatē. 7 hac ra
tiōe nata ē recipere. sed nō op^o i oibus cōsare.
¶ Quid obicitur utrū ad nobiliore effectū. Di
cendū q^d fm primā opiniōez q^d ad nobiliore
effectū. q̄a ad generatiōez spūum qui sūt dis
positio ad susceptionē aie rōnalis. **¶** Et si tu
obicias q^d nō sunt alii q̄s illi qui disponūt ad
sensibile. Dicendū q^d 7 si nō sint oīno alii
fm formā. tam sunt priores 7 excellētiōib^o
7 nobilioribus potētis nati ministrare. fm
quā etiā rōez nobiliore op^o ē cōplexiōe et
organisatiōez tā hūani corporis q̄ brutal^{is}.
¶ Pōt tamē sustineri q^d ad eodē effectū īfluūt
nec tamē alter^o eoz supfluit. quia v̄tus celi in
ferioris. 7 īfluētia adiuuatur p^r uirtutē supio
ris. 7 v̄tus superioris opatur mediāte uirtute
7 īfluētia īferioris. ideo neutrum supfluit. sed
ad huiusmodi inferiora conseruanda 7 pfici
enda. uirtus utriusq^{ue} concurrir.

Qonsequēter circa scōz articulū
querūtur quattuor. **¶** Primū ē
Utrū substantie spūales sint in
loco corporeo. **¶** Scdm Utrū
angel^o sit i plurib^o locis simul. aut tātm in
uno. **¶** Tertū ē Utrū sit i loco pūctali. an
cōposito. **¶** Quartū est Utrū plures angeli
possint ēē in eodē loco primo.

Queritur ergo Utrū loci corpo
lis sit locare angelos. **¶** Et q^d
sic uidetur. Dicit **Strab^o** Sta
tim ut factū ē celū empyreū. re
pletus ē angelis. **¶** Itē **Damas.** Celū ē con
tinētia uisibilū 7 inuisibilū. locatur o^{mn}ē empyreo.
ergo. **¶** Itēz omne creatū est de uniuerso
ergo ē intra primū cōtinēs siue ultimū corp^o.
sed supremū corpus abiens dicitur celū em
pyreū. ergo omnis creatura cōtinetur infra
ipm. ergo 7 āgelicus spūs. **¶** Item nulla sub
stantia opatur nisi ubi est eius v̄tus. s3 nulla
uirtus pōt elongari a substantia nisi distātia
pproportionali. nam uirtus infinita nullo modo
elongatur. uirtus uero finita nō pōt elōgari

nisi finite. ergo necesse est angelum ēē ubi
opatur uel ppe. ergo cum opatur i loco cor
porali ut patet i corpore quod mouet. ergo
ibi est uel in loco proximo est. ergo si locus
maxime aptus cōtēplatiōi est empyreū.
uidetur q^d ibi sit. **¶** Item spiritus maligni
in eodem loco tormentoz habebunt collo
cari in quo 7 homines damnati. sicut dicitur
Mathei xxi. Ite maledicti. ergo ab op
positis uel a s^{im}ili in celo angeli cūz beatis
hominibus in eodem loco corporali erunt.
sed locus aptus beatis hominibus est ille q^d
predictus est salz celū empyreū quod est
supremum. quietum. clarū. uniforme 7 spa
tiosum. ergo. **¶** Item maior requiritur
proportio perfectionis ad perfectibile q̄s lo
cati ad locum. sed uidemus q^d substantia
spūritualis adeo pproportionari potest corpo
ri et ecōuerso q^d una unitur alteri ut pfecto
ut patet in homine. ergo multo fortius pōt
una uniri alteri ut locatum loco. ergo cūz ce
lum empyreū sit nobilissimūz corporum
simplicium. uel erit in angelo uel angelus in
eo. sed ipsum non est in angelo. ergo econ
uerso. **¶** Sed contra. **Boetius de ebdo
matibus.** Cōmunis animi cōceptio ē que
omnibus uidetur esse. incorporeum in loco
non esse. **¶** Item **Gregorius.** Locus ani
me deus est. sed non est spūritualior loc^o ani
me q̄s angeli. ergo si deus est locus anime.
7 angeli. **¶** Item ratione uidetur. Quia
loci ad locatum est mutua indigētia. sicut p3
Locatū enīz indiget loco suo ut terra cētro.
7 locus etiā indiget locato unde refugit uacui
tatem. 7 impossibile est q^d locus sit sine lo
cato qui aliquid suppleat indigentiam loci.
sed celum empyreū non indiget angelis
nec aliquis locus. nec similr angelus loco.
quia omni corpore circumscrip̄to. adhuc an
gelus remaneret et fm substantiam 7 fm
operatiōē que est cōtēplatiō. ergo nullo
modo est locus angeli. **¶** Item locus habz
īfluēntiam 7 potēntiam supra locatum. vn
de superiora 7 nobiliora locant minus nebi
lia. sicut patet q^d aqua terram et aer aquam
et sic de aliis. sed corporale non habet ī
fluere in spūrituale nisi fm ordinem iusticie.
sicut in anima peccatrice uel spūritu. ergo spū
ritus non habet locū i corpore nisi p^r culpā.

Item omne locū habet pōdus et inclina-
tiones ad locū. **sed Aug.** dicit q. est pondus
in corporibus. hoc ē amor in spūalibus. **sed**
inclinatio amoris āgelici ē ad bonum spūale.
nō ad locū corporale. ergo nō habet locū cor-
poraliter sed solū spūaliter. **¶ Responsio.**
Dicendū q. celū empyreū locat āgelos et est
locus āgeloz. sicut pōant rōnes ad primam
ptē. **¶ Ad** itelligentiā autē obiectoz ē notā
dum q. locus habet triplicē cōpationē ad lo-
catū. **Cōpatur** ei i rōne cōtinentis. **Secdo** in
rōne mēsurātis. et tertio i rōne cōseruātis. **Cō**
tinet ei ut uas sed mēsurat ut q̄ntitas. sed cō-
seruat ut natura. **¶ fm** hāc triplicē habitudiez
sunt i loco substantie finite. corporales et cor-
ruptibiles. quia finite et limitate sunt in loco
cōtinentē. quia corporales i mēsuratē. q̄a cor-
ruptibiles i loco cōseruatē. **¶ fm** opatiōes du-
as primas sunt i loco substantie finite et cor-
porales. sed i corruptibiles. **¶ fm** primā uero
sunt i loco substantie finite spūales et i corrup-
tibilis ut āgelī. et hoc dico i loco corporali.
Naz āgelī habz locū spūalē cōseruantē. s. dei
vīrūtē. locū mēsurantē siue circūscribentem
pprie substantie et vīrūtis limitationem siue
clausurā. **Locū** vō cōtinentē nō tñ spūalē.
sed etiā corporale. **¶ Rō** aut quare āgelī cō-
tinent i loco siue aliquo ābiere ē ordiatio ptiū
uniuersi. **¶ Si** eiz nō haberēt aliqd cōtinentis.
nō eēt eoz exītia ordiata ad inuicē. nec habe-
rēt ordinē unū ad alterū. hoc aut. nō decz uni-
uersuz nec sūmūz opificē. **¶ Rō** aut quare cō-
tinetur loco corporali duplex ē. **vna.** s. limi-
tatio ipī spūs creati. **Cū** eiz spūs icreat⁹ q̄
de⁹ ē habeat i se simplicitatē p quā est inter
oia. inēsitatē p quā cōtinet oia et ē ex oia cōi-
cat illas cōditiones creature. eaten⁹ quatenus
nata ē rāpe unde simplicitatē cōicat spūi. sed
spūs nō potuit rāpe vīrūtē cōtinentē. **¶ Quia**
eiz simplicitas eius finita ē. ideo ē hic et nūc.
et q̄a nō habz ptē et ptē. ideo fm totū ē hic et
nūc. et ideo nō pōt habere ūlēm capacitatem
reze. **¶ Corp⁹** aut q̄a cōpositū ē et habz ptes
innumerabiles nō potuit picipare simplicita-
tem. sed ppter ptiū extēsiōē potuit recipere
capacitatē. ideo de⁹ fecit unū corp⁹ nobilissi-
mūz q̄d esset natū oia ambire et ex q̄d oīno
nihil esset et hoc ē empyreū. et ideo necesse est
angelū esse intra ipm. **¶ Alia** rō est quia in

solo corpore ē distinctio hic et ibi. **¶ Quia.** n.
creature cetere ordinē habent i mūdo. distin-
ctionē et potentia habent fm gradus. et ita q.
una est hic et alia ibi. una sursum et alia deor-
sum. et in solo corpore ē potentialis distinctio
fm hic et ibi. ideo inter creaturas soli corpo-
ri debuit dari uniuersalis potētia locandi et re-
spectu uisibiliū et inuisibiliū. ut sic uniuersū es-
set unū in oibus suis ptiibus ordinatū. **¶ Et**
sic patet rō duplex quare est data corpori
potentia locandi spūm et spūm cōtineri a cor-
pore. hoc eim exigebat ordo uniuersi. tum
ppter limitationē spūs creati. tum quia i so-
lo corpore distinctio ē fm hic et ibi. **¶ Conce-**
dende sunt ergo rōnes monstrantes q. celū
empyreū est locare āgelos. **¶ Qd** obicit eim
in cōtrariū. priō q. icorporeuz nō ē in loco.
Dicendū q. intelligit de esse i loco sicut mēsu-
ratū in mēsurā. **¶ Qd** obicitur q. loc⁹ āgelī
et aīe de⁹ ē. **Dicendū** q. intelligit de loco cō-
seruatē. nō de loco diffiniēte. et itēz illō nō
cogit q. si deus est locus q. nihil creatū locz
spūm. **¶ Qd** obicitur q. loci ad locatū ē
mutua indigentia. **Dicendum** q. ueruz ē de
his que locatur ppter defectū sui. sed nō ue-
rum ē de his que locantur ppter seruandūz
ordinē uniuersi. **¶ vnde** si queratur **Utrū** la-
pis possit eē ex celū. **Dicendū** q. non. tum
ppter suā indigentia. quia non haberet locū
cōseruatē. tum quia nō patitur ordo uniuers-
si. sed de angelo q. celum nō exeat non ē rō
loci corporalis indigentia. sed corporis ultimi
uniuersalis continentia. fm quā uniuersuz ē
pfectū et ordinatū. **¶ Ad** alias duas rōnes
patz rōsio q. pcedit de esse i loco tāq̄s i cō-
seruante. rōne cuius ponitur influentia in lo-
cante. ponitur etiā inclinatio in locato. **¶ Iste**
aut mod⁹ eēndi in loco cōuenit āgelō.

Secundo queritur **Utrum** unus
angelus simul et semel sit i pluri-
bus locis. an tantū in uno. **¶ Et**
q. in plurib⁹ uidetur priō p **Aug-**
ustinū qui dicit **Angelus** ibi est ubi uult. in
libro de ciui. dei. sed existēs in celo uult esse
in terra. ergo existēs in celo ē in terra. ergo
simul est i pluribus locis. **¶ Itez Damas.**
dicit q. ibi ē ubi opatur. sed āgelus uel ē uel

potest esse motor celi, et motor operatur super totum mobile. ergo unus angelus in utraque parte circumferentie celi potest esse simul et semel. ergo si magis distat una pars circumferentie ab alia quam celum a terra. patet. **¶** Item quanto aliquid simplicius, tanto et in pluribus reperitur. Et ratio huius est, quia tanto magis recedit a coartatione, et magis appropinquat ad diuinum esse quod ubique est. ergo si angelus inter creaturas maxime ad deum appropinquat, uidetur quod simul et semel in pluribus locis esse possit. sicut uero propter suam simplicitatem est ubique et semper. **¶** Item glorificatus spiritus non habet cogitationes uolubiles, imo potest per donum glorie simul multa cogitare, sed intellectus per naturam in unico instanti non aspiciunt nisi ad unum intelligibile, et per gloriam simul uidet multa. ergo pari ratione uidetur quod angelus glorificatus simul possit esse in diuersis locis. **¶** Item corpus nunc potest eleuari per gratiam, nec per unionem ut sit excelsus spiritu glorioso. sed corpus christi propter gratiam uniois potest esse in locis diuersis, ergo pari ratione ut uidetur et angelus gloriosus. **¶** Contra. Ambrosius in libro de spiritu sancto. **¶** Omnis creatura certis sue nature est circumscripta limitibus, sed quod potest esse unum et idem totum et per totum, ita in hoc loco quod etiam in alio non est circumscriptum, ergo uel angelus non est creatura, uel si sit in pluribus locis simul esse non potest. **¶** Item Damascenus in libro primo Angelus dicitur esse in loco quia adest intelligibiliter et circumscribitur ubi et operatur, non enim potest per se idem in diuersis locis operari. **¶** Item si angelus simul esset in diuersis locis non indigeret mitti nec moueri, sed mouetur angelus sicut per scripturam uerum et non testis, ergo. **¶** Item si angelus simul et semel esse posset in diuersis locis, simul et semel posset in uno loco tacere et in alio loco loqui, in uno moueri et in alio quiescere, ergo duo opposita simul et semel erunt uera de eodem. **¶** Item ponatur eundem angelum simul esse parisiis et rome. Quero utrum de urbe possit ire parisiis. Si non, quero quid impedit. et non est dare. Si sic, sed nihil mouetur ad id quod habet, ergo non potest ire parisiis. Aut si uadit parisiis et ibi se inuenit, simul fuit prius presens et absens, et post hoc est ibi presens, que omnia sunt inconuenientia et absurda, ergo. **¶** Responsio. Dicendum quod cum angelus habeat esse indi-

uiduatum habet esse hic et nunc, quia hoc habet esse limitatum et uirtutem limitatam habet esse in uno hic siue in uno loco tantum, quoniam ergo tam indiuiduatio quam limitatio naturaliter et inseparabiliter inest angelo, hic est quod angelus simul et semel oportet esse tantum in uno loco, et hoc dicunt auctoritates et rationes phant, et ideo concedende sunt per hoc quod uerum concludunt. **¶** Ad illud quod obicitur primo, quod ibi est ubi uult. Dicendum quod illud non est dictum per concomitantiam simultatis quod in eodem instanti in quo est uelle, esse in quocumque loco sit esse, sed ideo dictum est quia esse in loco nolit sequitur uelle sine mora temporis magna, propter uelocitatem angelicam ut Damascenus dicit. **¶** Sequitur etiam esse in loco tali uel tali uelle angeli ad nutum, quia angelus non uult nisi quod competit nature sue, unde non uult ibi esse in instanti, sed in eo tempore in quo scit se posse peruenire. **¶** Eo modo intelligendum est uerbum predictum de corpore glorioso. **¶** Ad illud quod obicitur, quod ibi est ubi operatur. Dicendum quod operari alicubi est dupliciter, uel mediate uel immediate, immediate utputa anima operatur in manu, sed mediate manu anima naute operatur in tota navi, quia mouendo manum mouet remonem, et mouendo remonem totam nauem mouet, nec tamen oportet quod sit in tota navi, sed ubi operatur primo. **¶** Per hunc modum intelligendum in proposito, quod et si angelus esset motor celi uel mouens, primo moueret unam partem sicut illas super quam esset influentia motoris, et in illa esset motus in tota re mobili uel mota. Sic etiam intelligendum est de angelis qui subuerterunt sodomam. **¶** Ad illud quod obicitur de simplicitate. Dicendum quod esse simpliciter est dupliciter, aut per priuationem partium compositum in esse nature, aut per priuationem partium constitutum in esse diffinitio siue in genere. Quando ergo dicitur quod quanto aliquid simplicius, tanto in pluribus, hoc dicitur de simplicitate secundo modo quam scilicet habet genus respectu speciei, et ideo in pluribus reperitur quam species. Cum autem dicimus angelum simplicem, hoc est secundum aliud genus simplicitatis, ideo nihil ad propositum. **¶** Ad aliud quod obicitur de pluralitate cognoscibilium que intelligit simul

et semel. Dicendum q. nō est simile duplici
rōne. quia uis cognitiua magis efficitur dei
formis p. gloriam. q. uis motiua motu exte
riori. Preterea aliud est q. deus et exemplar
diuinum in glorificatis est ratio cognoscendi
fm rem et essentia. ideo intellectus glorifi
catus multa cognoscit. ita q. non dispigitur.
sed circa unū colligitur. sed angelū eē in plu
ribus locis hoc non potest esse p. collectionē
uitantis ad unū locum. sicut intellectus ad
unū primū cognoscibile. et ideo non est si
mile. Ad illud quod obicitur de corpore
xpi. Dicendum q. non est locus a minori nec
a simili. quia corpus xpi in pluribus locis ē.
quia multa cōuertūt in ipm. Et si queras
quare magis congruit aliqua in ipm cōverti
q. in aliud corpus. Ratio huius est. quia ē
cibus i quo unūtur et reficiūt oia membra
xpi. Et si queras. quare cib⁹ ē huiusmo
di. Eadez questio ē de carbone quare cale
facit ppter cōiunctionem cū igne. sic caro
xpi repleta ē dilectiōe ut carbo ignit⁹ igne.
et hoc tactū ē diffus⁹ i prio libro et i quarto.

Quarto queritur de mō essendi
angelum in loco. Et queritur
Utrum sit in loco imptibili si
ue punctali. Et q. sic uidetur.
Damas. dicit q. angelus est in loco nō signi
ficaliter. sed intelligibiliter. cū ergo nihil ipi⁹
loci sit infigurale et intelligibile nisi punctus.
est in puncto. Itē pportio debet eē locari
ad locū. sed āgelus est simplex et iptibilis.
ergo ei debetur locus simplex et iptibilis. sed
hic ē solus punctus loci. ergo. Itē ponā
mus angelū eē in loco i quo minori nō potest
eē. Quero aut ille loc⁹ ē ptibilis aut iptibi
lis. si ptibilis. ergo cū āgelus sit simplex. er
go adhuc pōt eē in minori. q. si non pōt esse
in minori. uidetur q. ille sit iptibilis. s. nihil
est iptibile i loco nisi punctus. ergo. Itē
q. recipitur i aliquo recipitur ibi p modū re
cipiētis nō p modū recepti. si ergo āgelus ē
in loco ptibilis ē ptialiter. sed ipossibile est an
gelus recipere ptiōez. ergo. Itē si āgel⁹
est in loco ptibili tāq. in prio loco. aut ergo
est tot⁹ in qualibz pte. aut ē ita i toto q. ps
est i pte. si tot⁹ est in toto ita q. ps in pte.

ergo ē ptibilis. si ita q. in qualibz pte. cum
ergo ptes loci sint multe. erit i plurib⁹ locis.
Si dicas q. est i omnib⁹ illis tāq. i loco uno
sicut aia est i omnib⁹ ptib⁹ corporis. Contra.
Eito q. corpus illud diuidatur et locus
in quo est angelus. cōstat q. nihilomin⁹ pōt
esse in oibus ptib⁹ cū non pēdeat in aliq. pte
pripialit. et si hoc cū sit ibi locoz mltitudo.
erit āgelus i pluribus locis. Contra. Pūct⁹
non ē loc⁹ nec ps loci. ergo q. est i puncto uel
in loco punctali nō est i loco. Itē pūctas ue
didit philo. ē substantia posita. i. eēntia ha
bens positionē in quo differt ab unitate. er
go si āgelus ē in puncto fm positionē puncto
cōuenientē. ergo āgelus habz positionē. sed
forma habes positionē in materia nō ē mo
tor sufficiēs et in quo ē. ergo. Itē si
angelus est in puncto prio. ergo inluit uirtu
tem supra pūctū. ergo cū punctus sit i ppor
tionalis corpori. ipossibile ē q. uirt⁹ eius se
extēdat ad corpus. ita nūq. mouebit cor
pus. Itē aia est i toto corpore. sed hoc nō
facit unio. quia ex hoc ipso habet depēdētiā
et ita artationē. ergo hoc ē rōe simplicitatis.
cū ergo āgelus sit eque simplex uel magis
q. aia. uidetur q. multo fortius i maiori lo
co uel equali totus possit eē. Responsio
triplex fuit circa hoc positio. Fuerunt eiz
qdā dicētes q. āgel⁹ q. uis sit i loco corpora
li nō tamen est in loco corporaliter sed spi
ritualiter. quoniam uero non est in loco situali
ter. ideo nec fm totum nec fm partes. nec ē
imptibile. quia nulla est omnino cōmensura
tio angeli ad locum. Sed illa ratio non in
telligibilis esse uidetur quo modo scilz aliqd
possit esse in aliquo et diffiniri et contine
ri. nec tamen primo imēdiate sit in toto uel
in parte uel iptibil. Omne enim quod est
in aliquo toto. uel est ratione totius. uel rōe
alicuius partis. et ideo fuit circa hoc. Scda
positio scilz q. angelus est in loco iptibili si
ue punctali. Et ratio eorum erat illa. quia
angelus habet materiam omnino differentē
a corporalium materia nisi fm esse. scilz q. a
non est extensa. unde cum materia sit sim
plex ut punctus. de se dicunt angelum habe
re simplicitatem pportionalē puncto. et
ita in loco punctali. Sed hec positio falsa
est et non intelligibilis. Quicquid enim sit

de materia sicut infra dicitur. hoc tamen est
nerum q. omnis locus corporeus est pibil.
ergo sicut est oppositio in adiecto dicere cor
pus iptibile siue punctale. ita 7 dicere locum
punctalem. et iterum cum punctus non sit lo
cus ponere angelum in puncto est ipsum po
nere non esse in loco. ¶ Et ideo e tertia po
sicio. q. angelus cu contineatur a loco corpo
rali q. est in loco pibili tanq. in loco prio. 7
quoniam non potest extendi in eo. ideo ne
cesse est q. sit in toto. ita q. totus in toto et
tотus in qualibz pte. et in hoc est similitudo quod
dammodo simplicitas angeli simplicitati di
uine. Sed deficit. quia angelus in uno loco
tantum est. deus autem ubiq. ¶ Ex hoc di
cit **Io. Damasc.** q. angelus est in loco corpo
rali. sed intelligitur non figuratiter. quia hoc
solum capit intellectus quo modo uidelicet
substantia tota sit in pibus et tota in toto.
et ita patet responsio ad uerbum **Damasc.**
¶ Quid obicitur. q. debet esse proportio.
Dicendum q. non oportet q. sit proportio
fm spetiales condiciones et proprietates an
geli uel loci. quia angelus non ponitur esse
in loco proprie. est tamen ibi proportio quo
ad finitatem et limitationes. per que duo an
gelus diffinitur et est in loco. Sicut eniz an
gelus habet uirtutem finitam et substantia.
sic locus eius artatus est et limitatus. ¶ Quid
queritur de hoc. si ponatur angelus in loco
in quo minori non possit esse. ¶ Dicendum
q. in hoc differt existentia angeli in corpo
re et anima. q. anima que est perfectio cor
poris nati uiuificari uita rationali. et illud est
in determinata quantitate. ideo potest esse in
corpore ita p. q. non in minori. quia min.
non esset organale et uiuificabile. angelus
autem quia non est ut perfectio et simplex
est. quia in qualibz parte loci est totus quan
tumq. parua est. ratio loci saluatur in qua
libz. non potest accipi locus ita p. q. ad
huc possit esse in minori. et ideo non e dare
in quo minori non possit esse. est tamen dare
in quo maiori non potest sicut et anima. q. a
hoc uenit ex limitatione. sicut ergo in cor
poralibus status est in ascendendo. sed in di
uidendo nunq. est ponere statum. nec unq.
deuenitur ad iptibile. sic intelligendum est cir
ca existentiam angeli in loco. ¶ Quid obicit

q. est per modum recipientis. Dicendum q.
uerus est ut receptus dependet a recipiente.
sicut species recipitur in organo recipitur et
in intellectu. et existentia eius pendet ex eo
in quo recipitur. et se habet ad illud p. modum
informantis. hinc est q. recipit modum sue
existentie ab eo in quo recipitur. non sic an
gelus recipitur a loco. quia non pendet ex il
lo. ¶ Quid obicitur. si totus est i qualibz
pte loci cum sint plura loca. ¶ Dicendum q.
tотus e in qualibz pte. nec tamen in pluribus
locis. sicut nec anima dum uiuificat totum cor
pus non uiuificat diuersa corpora. sed unum.
¶ Quod autem obicitur. esto q. corpus illud si
ue locus in quo est angelus diuidatur. Di
co q. si diuideretur in mille ptes. dum tamen
ptes non sequestreretur longe ab inuicem. totus
esset in omnibus. et omnes essent ei un. lo
cus. quia adhuc habet rōez ambiendi uel dif
finiendi angelum fm illud q. complectit om
nes ptes. Locus enim non numeratur fm
numerum corporum locantium. sed in cōpōitiōe
ad locatum. sicut patz. quia unus corp. pot
est prim in aere. prim in aqua. prim in terra.
nec tamen in tribus locis. sed in uno est.

Quarto et ultio queritur. An
plures angeli possunt simul ee
in eodem loco primo. ¶ Et q.
sic uidetur ratione multiplici. et
prima est hec. Angelus non est in loco cor
poraliter sed spūaliter. ergo cum dicit philo
tertio de aia q. anima est locus spūs in quo
seilz sunt spūaliter. Similis est modus exi
stendi angelus in loco 7 spēm in anima. sed in aia
possunt ee plures spēs ita q. una non est in
alia. ergo pari ratione plures angeli in uno
loco corporali. ¶ Item angelus non e mio
ris simplicitatis q. punctus. sed duo puncta
possunt ee simul. ergo et plures angeli. Pro
batio minoris. Philo. dicit q. cōtigua sunt
quorū ultima sunt simul. et dicit q. siml. sūt
quecūq. in eodem loco primo sunt. ergo cū
cōtingat lineas contiguari et ita ultima esse
simul. ergo duo indiuisibilia sunt simul.
¶ Item p. aliud simile. quia angeli sunt lūia
spūalia sicut dicit **Dionysius.** sed lūia cor
poralia q. sunt minoris simplicitatis 7 magia

depēdet a loco corporali simul sunt. sic dicit
Dionys. Et plures spēs in eodē medio sūt .
 sicut patet pari rōne. imo fortiori plures an-
 geli in uno loco. ¶ **Ite** rōnalis aia magis
 appropinquat sibi corpus in quo toto ē. q̄ an-
 gel⁹ locū. quia maiori nexu unitur. s; demō
 pōt obsidere et ēē in. e. corpore cū aia. ergo
 ¶ **Ite** sancti dicūt ut infra habebitur. q̄
 corpus gloriificatū p̄trāsīt p̄ nō gloriificatū.
 ergo possunt simul ēē duo corpora. ergo mlti-
 to fortius duo spūs. ¶ **Si** dicas q̄ nō ualet in
 spiritibus. quia unus nō ē materialis respe-
 ctu alterius. sicut corpus nō gloriificatū re-
 spectu gloriificati. ¶ **Obicitur.** ¶ **Lunt** sic siml
 duo corpora aia quorū unū sit gloriificatū
 et alterū nō. ¶ **Stat** q̄ due aie sunt simul et tū
 una nō est materialis respectu alteri. ergo
 pari rōne duo spūs. ¶ **Ite** spūs rōnalis nō
 occupat locū. intelligam⁹ eim q̄ locus sit ua-
 cuus a corpore. et ponatur ibi spūs. nihilomi-
 nus erit uacu⁹ sicut prius et natū tantū scipe
 q̄tū prius. ergo cū eque bene possit ibi ēē
 corpus sicut si nō ēēt spūs. pari rōne uidet⁹
 q̄ et alius spūs. ¶ **Contra.** ¶ **Strabus** dicit et
 habetur in littera. q̄ statū cū empyreū ē factū
 repletū est sanctis āgelis. sed nō ē repletū
 quo ad uacuitatē. ergo quo ad ornatus tota-
 litatem. ergo loca distincta et diuersa habēt in
 empyreo. ergo si eos ita pduxit deus sicut
 nati sunt ēē. nō ergo in eodē loco nati sūt
 esse. sed in diuersis. ¶ **Ite Aug.** de fide ad
Petrū. In est singulis spiritib⁹ natural⁹ ter-
 minus quo ad se iuices distiguntur. et unus in
 altero nō ē. ergo distincti sunt p̄ terminos na-
 turales. ipossibile ē eos simul et in eodē lo-
 co simul existere. ¶ **Ite** locus dicit⁹ ad lo-
 catum relatione essentiali. ergo cū multipli-
 cato uno relatinorū multiplicatur alterū. tot
 sunt loca quot locata. eo mō quo loc⁹ dicitur
 ad locatum. ergo tūz locus angeli dicitur ad
 locatum p̄ modum mensurātis et p̄ modum
 diffinitis. ergo quot sunt angeli diffiniti tot
 sunt loca diffinitia. ¶ **Ite** sicut se habet
 locus ad locatum et eōuerso. ergo sicut unū
 locatū ad plura loca ita unus locus ad plura
 locata. sed unum locatum ut angelus nō pōt
 esse in plūb⁹ locis. ergo un⁹ locus nō potest
 esse plurium angelorū. manifest⁹ ergo et.
 ¶ **Responsio.** Ad predictam questionem

dixerunt aliqui. q̄ angeli poterant plures ēē
 simul nullo repugnante. et hoc propter suā
 simplicitatem. et propter hoc q̄ locū nō re-
 plent ratione sue spiritualitatis. ¶ **Vnde** nec
 minuerunt loci capacitatem. quēadmodū nec
 lumina nec ydola i medio. nec species in ani-
 ma. que in eodem et fm̄ idem sunt in multi-
 tudine. nec tamen ponitur ydolum in ydolo
 nec lumen in lumine. sic dicant se habere in
 proposito. ¶ **Nec** cogit obiectio de repletionē
 celū. quia hoc dictum est propter spirituum
 multitudines. nec de uirtute siue loco sp̄ritu-
 ali. q̄a semp distinguunt⁹ pp̄ria uirtute et na-
 tura. nec unus illabitur alio. nec de relatiōe.
 quia unius ad alterum nō est habitudo nec
 dependentia necessitatis. sed solus cuiusdā
 congruitatis. ¶ **Alii** dixerunt q̄ quīs an-
 gelus spiritualiter sit in loco. tamen plures
 angeli in eodem loco simul esse nō possunt.
 repugnante habitudine distinctionis que est
 loci ad angelum. ¶ **Sicut** enim due species al-
 bedinis in eadem anima esse nō possunt.
 nō propter hoc q̄ repugnet repletio. sed
 propter hoc q̄ repugnat ipsius anime in-
 formatio. quia informata specie albedinis nō
 potest iterum consimili specie informari.
 ¶ **Similiter** in proposito locus diffiniens ali-
 quid nō potest aliud q̄. e. modo est in loco
 diffinire. ¶ **Vnde** sicut unum corpus nō potest
 perfici a duabus animabus. sic nec un⁹ locus
 primus deputari potest duobus spiritibus.
 ¶ **Sed** melius istam questionē terminare pos-
 sumus si respiciamus ad rationem ob quam
 angelos ponimus in loco corporali. hoc eiz
 nō est propter indigentia angeli. quia om-
 ni corporali loco destructo posset sp̄ritua-
 lis substantia pmanere. ¶ **Nec** hoc etiā ē pp̄-
 ter indigentia loci. quia per presentia an-
 geli nulla remouetur indigentia loci. sed hoc
 ē propter ordines uniuersi. ¶ **Quoniam** ergo
 angelus locū nō occupat. angelus indigē-
 tia loci corporalis nō terminat. nec simplici-
 ter nec in pte q̄tūz ē de speciali natura eius
 et loci. nihil prohibet plures spiritus sūt esse
 sicut plura ydola uel species in anima. ¶ **Sed**
 quoniam ordo uniuersi ita tollitur p̄ oimodas
 indistantiam sicut p̄ distantia infinitā. sicut
 nō patitur ordo uniuersi ut angelus infinite
 distet ab angelo. immo omnes intra unam

circūferētiā celi ultimi claudūtur. sic nō patit
q̄ angelus in eodē loco primo simul sit cum
angelo. Et ex his patet obiecta. ¶ Quid
eīm obicitur de spēs in anima et pūctis et
lumiariis. patz respōsio q̄ non est simile.
p̄ eo q̄ diuerse spēs indigentias nō cōplēt.
non sic plures angeli indigentiam loci. Am-
plius non sic attenditur ordo in illis q̄tū ad
existētiā in loco sicut in angelis. ¶ Similr
sequētia duo non ualent. quia nūb̄ ē ibi q̄
repugnet ordini uniuersi. quia demon et alia
sunt in corpore diuerso modo essendi. et cor-
pus non glorificatum est materiale respectu
glorificati. Ultimū uero concludit a pte na-
ture angeli. sed aliud ē q̄ ipedit.

In Parte ista sunt dubitationes
circa litteram. ¶ Et prio q̄ritur
de hoc q̄ dicit. Tu me lauda-
rent astra matutina. ¶ Dicit
eīm hoc de āgelis intelligi. Sed circa hoc ē
quod dicit Damasc. Tribuit sibi consimilia
sermone sine uoce plato. si ergo angeli non
loquuntur. ergo non laudant. ¶ Itē angeli
sunt substantie spirituales. ergo non habent
organa corporalia. ergo nec uocē possūt for-
mare. ¶ Itē uox formatur ex pūssione et
fractione aeris. si ergo in empyreo nō ē aer.
ergo non uidetur q̄ possit ibi eē uox nec so-
nus. ergo nec laus non solum ab angelis. ue-
rum etia nec ab hominib⁹ beatis. Si dicas
q̄ intelligitur de laude mentali. non uocali.
¶ In cōtrariū fuerūt reuelationes sanctorū
qui audierunt multas animas. maxie exem-
plū ē i beato Martino quē audiuit vir san-
ctus cū laudibus ferri in celū. ¶ Itē in con-
trarium ē auctoritas ysa. vi. Clamabat al-
ter alter. et in apocalyp. quarto. Re-
quiem nō habebant. ¶ Itē ratio uidet illō
psuadere. quia ibi erūt organa uocū. et hoc
maxima ē iocunditas. et in hoc manifestatur
maxime diuina gloria. ergo uidetur q̄ laus
uocalis erit in patria. ¶ Respōsio. Dicu-
duz q̄ sup hoc non habet certitudo nec per
auctoritates. nec p rōnes cogentes. Cū eis
utraqz ps sit p̄babilis. utraqz teneretur a di-
uersis. ¶ Quidā nāqz dicūt. q̄ i celo ēpyreo
non erit nisi laus metalis tā ab āgelis q̄ ab

hominib⁹ beatis. tum quia nō cōpetit loco. tū
quia non cōpetit locatis maxie angelis. ¶ si
angeli sunt monstrati laudare uocaliter. hoc
fuit p uisionē imaginariā. nō corporalē. nec
opz huiusmodi corporalē laudē esse. q̄ tāta
erit metalis q̄ hoc locū non habebit. ¶ Alia
magis placet q̄ laus uocalis erit in prima q̄
tum ad homines qui habebunt organa. ut sic
nō solum animus laudet deum. uerū etiam
lingua. et totus homo feratur i laudē diuiaz.
¶ Et si queratur. quō hoc possit esse. ¶ Dicit
uel q̄ illa uocis formatio nō erit p inspirati-
onem et respirationem. sed p aerē qui quasi
naturaliter erit beatis complacatus. sicut p̄
in quibusdā aialibus. ut in apibus. uel certe
ita definit empyreum glorificatis sicut aer
corporibus nō glorificatis. ¶ De angelis p̄o
dicūt. q̄ quia in corporib⁹ sunt p naturā pro-
p̄iam nō competit eis nisi laus solum men-
talis. ¶ vnde Grego. Laus angeloz ē i ipā
admiratione cōtemplatiōis. sed quia angeli
dum ministrāt nobis corpora. assumunt iad
nostz solatiū. et in illis loquūtur et nocēs for-
mant ad nostram instructiōem aliquādo. ita
etiam in illis uocaliter deum laudant ad no-
stram consolationem. ¶ Quēcūqz ps teneat
tur satis plana est solutio obiectoz. ¶ Que-
cūqz istarum positionum teneatur. planum
est q̄ textus Job intelligitur de angelis bo-
nis. qui dicuntur astra propter fulgorez ma-
tutine cognitiōis quam habent in uerbo. et
de laude mentali quantum ad exultationem
quam habent de deo. ¶ Item queritur de
hoc q̄ dicit Lucifer. Ascendam in celum.
Luz enim esset in empyreo. uidetur q̄ ultra
empyreum sit aliud celum. ¶ Si dicas q̄ nō
est aliud celum corporale sed spirituale. ¶
Contra. Extra ultimum celum corporale
nihil est. quia est continentia uisibilium. er-
go et inuisibilium. ergo non uidetur q̄ sit
aliud celum spirituale ultra empyreum quiz
etiam sit aliud corporale. ¶ Item ch̄ stus
sedet a dextris dei. et beata uirgo est exal-
tata super omnes choros angelorum. et taz
christus q̄ beata uirgo est in celo corporali
ergo si angeli sunt in empyreo. uidetur q̄ ul-
tra empyreum sit aliud celum corporale. er-
go nō intelligitur de spirituali. ¶ Quero igit
si ultra empyreum est cel. m̄ spirituale. q̄d

fit quid contineat et p quanto dicatur celū.
Responsio. Dicendū q celum est nomen
 ipositum corpori fm suā primā ipositionez.
 et corpus qd est sursum dicitur celū. quia cō
 tentius. secretum et quietum. et quia hec tri
 plex pprietas repitur in celsitudine diuini
 tatis. ideo ipsa dicitur celum. Est eim āpla
 immensitate uirtutis. secreta pfunditate co
 gnitionis. queta trāquillitate delectationis.
 hoc est celum ad quod Lucifer ascendere vo
 luit. quia ad hanc celsitudinem hoc est sup?
 omni celo non situ. sed dignitate. et maius ē
 omni celo non extensione. sed sua imensita
 te p quam est extra omnia non exclusus. si
 aut dictum est in primo libro. In hoc autē
 celo sunt solum tres psonae. s. pater et filius
 et spiritus sanctus. qui soli sunt omnino i p
 fecte equales. Omnia autē creata siue cor
 poralia siue spiritalia intra empyreū sunt.
Quod obicitur de xpo q sedet a dextris.
 Dicendum q hoc si dicatur fm diuinam na
 turam dicitur p omnimodam equalitatem.
 Si autem fm humanam. sic dicitur sedere a
 dextris. quia in potiorib⁹ bonis patris. vnde
 de in empyreo ceteros excellit tam angelos
 qd homines. et loco et dignitate post ipsum
 credimus beatam uirginem super oēs alios.
 et deinde ceteri ordinantur fm dignitates me
 ritorum. Diuisimodi autem imaginatio fa
 ciliter potest haberi si quis imaginetur aues
 in aere fm ordinem. et pisces in aqua. sic in
 empyreo intelligenda sunt collocari corpora
 quia corpus illud mltum habet de altitudine
 sicut et alii celi. vnde non debet quis ima
 ginari q ibi sint beati sicut in solario. nec ta
 men itelligendū q unus sit directe sup ca
 put alterius. sed sicut si esset mons rotundus
 et aliquis esset in culmie. et aliqui circū circa
 sic potest aliquis imaginari q melius possit
 dispositionem bonorum in celo empyreo et
 christi. uix tamen potest aliquis imaginari
 q pertineant ad cogitandum dispositionez
 per eum modum per quem est. et ideo ma
 gis est desideranda qd in imaginatione de
 scribēda. **N**ota tamen q in dispositione
 celorum siue numero uidentur contradicere
 doctores sacre scripture philosophis. **N**az
 philosophi speras octo eē dicunt. doctores
 aliqui nouem ponunt. Aliqui octo. aliq vij.

celos. et iterum sibi ipsia uidentur contrari
 ari. **R**atio autem huius contrarietati
 est. quia philosophi nihil de empyreo sū
 locuti. nihil etiam de igne et aere quando lo
 quunt de celis. scriptura sacra etiam aere
 celum appellat et aquas. supra celum et ip
 empyrenm et ipsum deum. **R**atio autem
 diuersitatis inter doctores ex hoc uenit. q
 quidam numerant celum spirituale cum cor
 poralibus. ut Beda. Quidaz uero omittūt
 ulterius. quidam diuidunt firmamentum in
 duo. scilicet in celum sydereum et planetariū.
 Quidaz coniungunt similiter aereū i duos.
 quidam coniungunt similiter de igneo. tam
 fm cōmuniōem in compationem nouem po
 nuntur celi largissime accipiendo scilz aereū
 ethereum. igneum. olympiū. celum plane
 tarum. firmamentum. aqueum. empyreum et
 celum trinitatis. horum autem sufficientia
 patebit infra.

Distinctio tertia.

Ecce ostēsum ē q. Supra egit
 Magister quando et ubi creati
 sunt angeli. In hac parte ostē
 dit quales facti sunt. **E**t quo
 niam qualitas angeli potest attendi. aut qd
 tum ad naturales habilitates siue qualitates
 respicientes dispositionem nature. aut me
 ritum. aut premium. ideo hec pars tres ha
 bet partes. **I**n prima determinat de pri
 mis. scilicet de attributis. **I**n scōa de habiti
 bus malitie et bonitatis. **A**lud quoqz inue
 stigatōe q. **I**n tertia de habitibus beati
 tudis et miserie. ibi **D**e quattuor post hoc
 uidendum utram beati. **P**rima pars ha
 bet tres. **I**n prima enumerat et distinguit
 illa attributa. **I**n scōa ostendit qualiter re
 ciunt magis et minus. ibi **N**ic considerā
 dum est q. **I**n tertia ostendit in aliquibus
 aliis equalitatem. ibi **E**t sicut et in predictis
 angeli differebant q.